STICHTING PRIMAIR
ONDERWIJS ZUNDERT

BELEIDSPLAN BEGAAFDHEID

SPOZ
Molenstraat 170 A
4881GG Zundert
06 -21 71 25 50
bestuurskantoor@spoz.nl
www.spoz.nl

Inhoudsopgave

1. Inleiding **2**
- 1.1 Doelgroep 2
- 1.2 Visie hoogbegaafdheid 2
- 1.3 Missie van SPOZ 2
- 1.4 Kwaliteitseisen onderwijs 3
- 1.5 Samenwerkingsverband 3

2 Randvoorwaarden **4**
- 2.1 Scholing en kennis 4
- 2.2 Passend aanbod 5
- 2.3 Samenwerking binnen de stichting 6

3 Signalering hoogbegaafden **7**

4 Signalering onderpresteerders **9**

5 Begeleiding hoogbegaafden **11**
- 5.1 Versnellen 11
- 5.2 Verrijken 11
- 5.3 Verbinden 11
- 5.4 Meetbaarheid 11

6 Begeleiding voor onderpresteerders **13**
- 6.1 Begeleiding voor de denkluie onderpresteerder 13
- 6.2 Begeleiding voor de faalangstige onderpresteerder 13
- 6.3 Begeleiding voor de gedemotiveerde onderpresteerder 13

7 Evaluatie **14**
- 7.1 Groepen 1-2 14
- 7.2 Groepen 3-8 14
- 7.3 Meetbaarheid 15
- 7.4 Financiering en werkdruk 15

Bijlagen **16**
- a. Beleidsplan St. Jozefschool
- b. Beleidsplan St. Annaschool
- c. Beleidsplan St. Antoniusschool
- d. Beleidsplan Zonnebloem
- e. Beleidsplan De Wegwijzer

1. Inleiding

In het beleidsplan begaafdheid worden de koers en de doelstellingen van SPOZ beschreven met betrekking tot het onderwijs en het onderwijsaanbod voor onze begaafde leerlingen.

1.1 Doelgroep:

Dit beleidsplan richt zich op alle leerlingen die aan de volgende criteria voldoen:

- Een IQ-score van 130 of hoger gemeten in een intelligentieonderzoek of een voorsprong op de lesstof (observatie instrument kleuters zoals kijk, rekenen/spelling en begrijpend lezen) hebben.

- Leerlingen waarbij het vermoeden bestaat dat zij een ontwikkelingsvoorsprong hebben die niet per se zichtbaar is in de toets resultaten.

1.2 Visie hoogbegaafdheid

“Elk kind heeft het recht zich te ontplooien, wij hebben de plicht het hierin te ondersteunen.” Dit is de slagzin die SPOZ inspireert om zich in te zetten voor (hoog)begaafde leerlingen.

1.3 Missie van SPOZ:

SPOZ- trots worden , zijn en blijven.

Onze kernwaarden zijn:

SPOZ-trots; leerlingen, ouders en medewerkers zijn SPOZ-trots en stralen dit uit.

Vertrouwen; bij SPOZ werken we in en met vertrouwen, richting kinderen, collega’s en ouders.

Vernieuwend; onze organisatie heeft oog voor vernieuwing passend binnen het beschreven beleid.

Samen; samen is het sleutelwoord in onze organisatie! Dit maakt ons sterk!

Professioneel; professioneel handelen is de basishouding van alle medewerkers binnen SPOZ

Missie ten aanzien van begaafdheid

- Kinderen worden uitgedaagd en geprikkeld om het beste uit zichzelf te halen.
- Kinderen voelen zich gehoord, geaccepteerd, veilig en begrepen voelen.

Enerzijds richt deze missie zich op excellentie, kinderen moeten de kans krijgen om hun cognitieve talenten te benutten. Anderzijds richt deze missie zich op het voorkomen van onderpresteren, kinderen moeten uitgedaagd worden en voldoende aansluiting vinden zodat zij ook op sociaal-emotioneel gebied tot ontplooiing kunnen komen.

1.4 Kwaliteitseisen onderwijs

SPOZ voldoet aan de kwaliteitseisen van het Nederlands onderwijs. Op het gebied van meer/ hoogbegaafdheid wordt hierbij nadrukkelijk gelet op het Internationaal Verdrag Inzake de Rechten van het kind, waaraan de Nederlandse staat verbonden is. Hierin wordt in artikel 29, lid 1 benoemd dat: “Het onderwijs aan het kind dient gericht te zijn op: een zo volledig mogelijke ontplooiing van de persoonlijkheid, talenten en geestelijke en lichamelijke vermogens van het kind.” Naast dit verdrag, streeft SPOZ naar het realiseren van een ononderbroken ontwikkelingstraject, zoals benoemd in de Wet op Primair Onderwijs artikel 8: “Het onderwijs wordt zodanig ingericht dat de leerlingen een ononderbroken ontwikkelingsproces kunnen doorlopen. Het wordt afgestemd op de voortgang in de ontwikkeling van de leerlingen.”

1.5 Samenwerkingsverband RSV Breda:

“Kinderen verschillen. Het ene kind leert makkelijk. Een ander kind heeft daar moeite mee. Er zijn verschillen in mogelijkheden, in talent en vaardigheid. Je hebt drukke, beweeglijke, maar ook teruggetrokken, stille kinderen. Je hebt doeners en denkers. Kortom, elk kind is anders. En al die kinderen zitten samen op school en verdienen een passend onderwijsaanbod. Dat is onderwijs dat past bij de mogelijkheden en de onderwijsbehoeften van het kind. Daar zorgen we samen voor.

Scholen, schoolbesturen, gemeenten en organisaties in de regio Breda e.o. werken samen om te zorgen dat elk kind een passend onderwijsaanbod krijgt.”
Zie ook bijlage RSV arrangementen hoogbegaafdheid.

2.Randvoorwaarden

2.1 scholing en kennis

Bij SPOZ streven wij naar een vroegtijdige signalering en begeleiding van begaafdheid. Dit minimaliseert de kans op onderpresteren. Om een vroegtijdige signalering en begeleiding te garanderen hanteren we diverse signaleringsinstrumenten: “Knappe Kleuters” en “Slagvaardig met slimme kleuters” en “DHH-PO”. Op alle scholen binnen SPOZ zijn er schoolspecialisten/talentbegeleiders die een opleiding hebben gehad op het gebied van begaafdheid en heeft de bovenschoolse HB-coördinator zich ook wetenschappelijk verdiept op het gebied van begaafdheid waardoor er voldoende kennis aanwezig is binnen SPOZ. De schoolspecialisten en de bovenschoolse HB-coördinator vormen zij de werkgroep die het schoolbeleid opzet en toeziet op de uitvoeringen ervan en daarbij de collega’s helpt bij het verbeteren van de begaafdheidsbegeleiding aan de leerlingen op school.

Naast de scholing van de bovengenoemde functies is elke school binnen SPOZ betrokken geweest bij de keuzes die gemaakt zijn met betrekking tot de uitvoering van het schoolbeleid. We streven ernaar dat alle begeleiders van SPOZ de signalen van begaafdheid herkennen. Ze weten dat;

- Begaafde leerlingen kunnen onderpresteren (en daardoor mogelijk niet opvallen).
- Begaafde leerlingen een andere belevings- en gevoelswereld hebben.
- Versnellen een goede interventie kan zijn voor begaafden.
- Zij de leerstof van de begaafde leerlingen willen/kunnen compacten.
- Zij de leerlingen verrijkingsopdrachten willen/ kunnen bieden (met begeleiding).
- Zij contact tussen ontwikkelingsgelijken willen stimuleren (middels een peergroep).

2.2 Passend aanbod

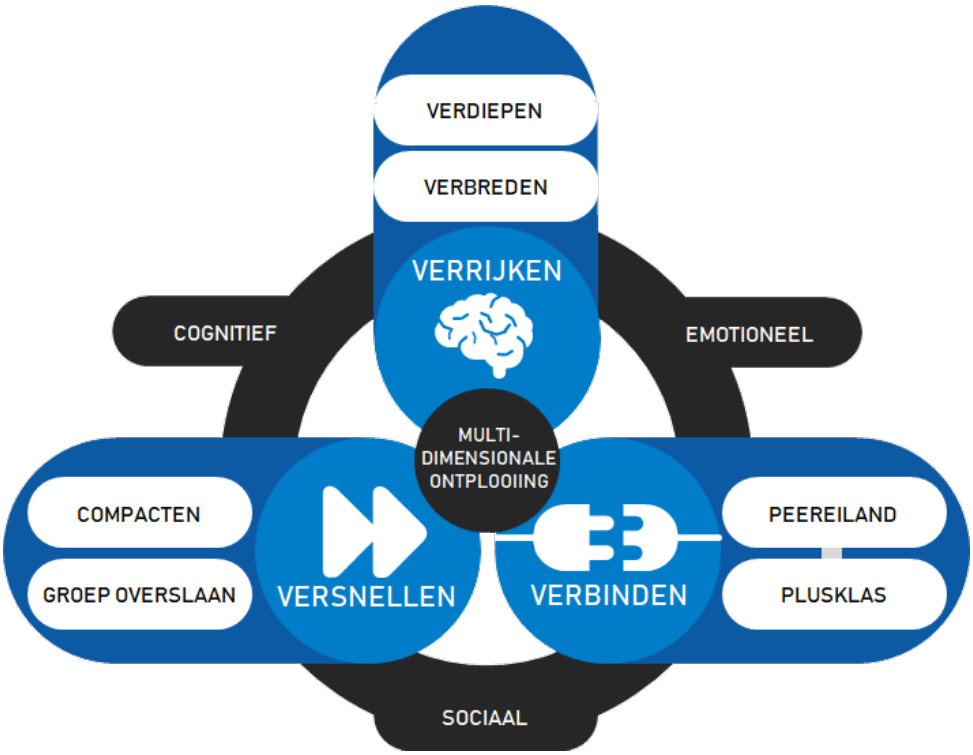

Interventiemodel
(Hooft & van der Zwan, 2019)

Passend aanbod betekent dat we het interventiemodel= de 3 V's (Hooft & van der Zwan, 2019) gebruiken binnen SPOZ.

Deze implementatie van het interventiemodel is noodzakelijk om enerzijds excellentie te stimuleren en anderzijds onderpresteren te voorkomen en te remediëren. Het implementeren van het interventiemodel is een investering, hierbij let SPOZ op de aanwezigheid van:

- Voldoende signaleringsinstrumenten en tijd om hoogbegaafdheid te herkennen.
- Voldoende tijd voor het doortoetsen.
- Voldoende tijd voor de groepsleerkracht om begeleiding te bieden in het verrijkingswerk (verdiepen).
- Voldoende verrijkingsmaterialen (elke school binnen SPOZ heeft de beschikking over Levelwerk, 3 scholen hebben de beschikking over Pittige Plustorens en alle scholen hebben de beschikking over lessen/begeleiding in mindset).
- Voldoende tijd (ambulante tijd en taakuren) voor de schoolspecialist/ talentbegeleider. Dit gebeurt in overleg met de directeur van de school.

De SPOZ scholen voeren actief gesprekken met leerlingen en begeleiders om de huidige kwaliteit van de voorzieningen te toetsen. Op basis van deze gesprekken worden aanpassingen doorgevoerd.

2.3 Samenwerking binnen de stichting

SPOZ werkt met schoolspecialisten/talentbegeleiders en een bovenschools HB -coördinator.

De Schoolspecialist/Talentbegeleider:

- Heeft zich geprofessionaliseerd op het gebied van begaafdheid.
- Is het eerste aanspreekpunt voor leerkrachten en ouders met vragen over leerlingen m.b.t. begaafdheid.
- Is vaardig in het werken met het signaleringsinstrument.
- Kan de leerkracht en IB-er ondersteunen.
- Geeft het beleid begaafdheid vorm in samenwerking met de bovenschoolse HB- coördinator en implementeert op schoolniveau.
- Is contactpersoon voor de bovenschoolse HB -coördinator.

Bovenschoolse HB -coördinator:

- Heeft zich geprofessionaliseerd op het gebied van hoogbegaafdheid (praktisch en wetenschappelijk) en deelt kennis met de scholen.
- Is het eerste aanspreekpunt voor schoolspecialisten/talentbegeleiders, directie, ib-er en bestuur met vragen over leerlingen m.b.t. begaafdheid.
- Is verantwoordelijk voor de aanschaf van de leermiddelen/ signaleringsinstrumenten.
- Adviseert over en begeleidt scholen m.b.t. het beleid voor begaafden.
- Geeft het beleid begaafdheid vorm op stichtingsniveau.
- Is specialist voor leerlingen die niet in hun onderwijsbehoeften worden voorzien binnen de eigen school.

We streven op stichtingsniveau ernaar om minimaal 4 keer per jaar met alle schoolspecialisten en de HB -coördinator samen te komen om beleid en implementatie te bespreken.

3. Signalering hoogbegaafden

Om begaafde leerlingen te signaleren kunnen de scholen van SPOZ gebruik maken van de onderstaande fases. Dit zijn richtlijnen die school specifiek kunnen worden gemaakt.

Fase 1: intake
Voorafgaande aan de intake met de leerkracht (4 weken voordat de leerling 4 jaar wordt) vullen ouders een anamnese formulier in waarin de vragen vanuit verschillende signaleringsinstrumenten per school zijn opgenomen. Tijdens het intakegesprek tussen de leerkracht en ouders wordt deze lijst doorgenomen. Er wordt door de leerkracht nadrukkelijk doorgevraagd naar het beeld van de leerling. Elke school kiest een eigen signaleringsinstrument welke het beste past bij de visie van de school.

Fase 2: observatieperiode
In de eerste 4 weken wordt het gedrag en de ontwikkeling geobserveerd en gescoord. Na deze weken wordt op basis van het gekozen signaleringsinstrument en de observatie bepaald welke leerling vermoedelijk begaafd is. Deze leerlingen worden besproken met de schoolspecialist en Ib-er. In het voortgangsgesprek met ouders worden zijn geïnformeerd over de volgende fase.

Fase 3: doortoetsen
De groepsleerkracht start na het voortgangsgesprek met doortoetsen wanneer er in fase 1 en 2 is gebleken dat er kenmerken zijn van begaafdheid. Hierbij biedt de leerkracht de leerling stof van 1 jaar verder in het schooljaar aan. Voor het doortoetsen worden bij voorkeur de methode gebonden toetsen gebruikt, of werkjes uit een hoger leerjaar. De aspecten rekenen en lezen worden verder getoetst. Doortoetsen duurt maximaal een maand. Aan het einde van deze fase besluit de school (leerkrachten, schoolspecialist en IB-er) in samenspraak met ouders van de leerlingen (met 12 of meer maanden voorsprong op de kerngebieden) wat de vervolgstappen zijn.

Fase 4:
Als er na de fase van het doortoetsen grote gedrags- en /of ontwikkelingsproblemen bij hetkind zichtbaar zijn wordt de bovenschoolse HB- coördinator door de IB-er en schoolspecialist ingeschakeld en kan er onderzoek plaatsvinden als dat nodig is. De psycholoog die deze test afneemt, moet voldoende kennis hebben van meer-hoogbegaafdheid. Hiervoor kan gezocht worden binnen het ECHA-netwerk of het Kwaliteitsregister Hoogbegaafdheid.

Fase 5:
Voor de signalering van meer-hoogbegaafde leerlingen vullen we in de groepen 3 en 5 het signaleringsinstrument DHH-PO voor alle leerlingen in. Daaruit kunnen meer-, hoogbegaafde leerlingen komen waarvoor we ook de stappen van fase 3 en 4 gaan doorlopen.
Leerlingen uit alle jaargroepen worden in de leerlingbespreking met Ib-er besproken. Wanneer hierbij signalen worden aangegeven die duiden op begaafdheid, wordt de akkoord schoolspecialist ingeschakeld en kan het DHH-PO ingezet worden akkoorden kan fase 3 en 4 worden doorlopen.

4. Signalering onderpresteerders

Bij het signaleren van onderpresteren gaat SPOZ uit van het onderpresteermodel. Dit model beschrijft dat onderpresteren doorgaans drie fases doorloopt.

De denkluie onderpresteerder: Denkluie onderpresteerders halen vaak nog goede resultaten, maar hebben een gebrekkige werkhouding. Zij werken vooral snel en slordig en beschrijven het verrijkingswerk vaak als saai. Belangrijk is om te realiseren dat deze kinderen de verwachtingen (van de eigen prestaties) te hoog leggen.

De faalangstige onderpresteerder: Faalangstige onderpresteerders hebben vaak een gespannen lichaamshouding. Deze kinderen vragen veel bevestiging of worden onzichtbaar door zich aan te passen aan de groepsnorm. Vaak is er een grote discrepantie tussen gedrag thuis en op school.

De gedemotiveerde onderpresteerder: Gedemotiveerde onderpresteerders hebben vaak een hekel aan school. Zij weigeren zich in te spannen en halen onvoldoende resultaten. Deze kinderen hebben weinig tot geen vrienden en neigen naar depressiviteit.

Hoe eerder onderpresteren wordt herkend, hoe eenvoudiger men het onderpresteren kan keren. Om onderpresteren tijdig te herkennen doorlopen we de volgende fasen

Fase 1: observatie
SPOZ realiseert dat onderpresteren herkennen lastig kan zijn. Indien leerkrachten of ouders aangeven dat een kind aan het onderpresteren is, wordt er direct gehandeld. Een zorgvraag vanuit ouders of leerkrachten is genoeg reden om het gesprek aan te gaan. Zodra er signalen zijn worden de IB-er en schoolspecialist gevraagd te observeren in de groep.

Fase 2: gesprek met ouders
Wanneer uit deze signalen het vermoeden van onderpresteren ontstaat, wordt er een gesprek met ouders gevoerd over het gedrag thuis. Hierbij wordt voornamelijk gelet op een discrepantie tussen het gedrag van de leerling op school en thuis. Bijvoorbeeld kinderen die op school heel braaf zijn maar thuis gefrustreerd en/of kinderen die thuis complexere tekeningen maken dan op school.

Fase 3: intelligentieonderzoek
Indien op basis van de oudergesprekken een vermoeden van onderpresteren naar voren komt, wordt het kind besproken met de bovenschoolse HB- coördinator en doorgestuurd naar een psycholoog voor een psychologisch onderzoek.
Zodra een leerling als begaafde onderpresteerder is gediagnosticeerd, start de aanpak voor begaafde leerlingen. Dat houdt in dat de onderwijsinterventies (versnellen,

verrijken en verbinden) nog steeds worden getroffen. Hiernaast krijgt het kind extra begeleiding om het onderpresteren te remediëren daarbij kan gekozen worden voor externe begeleiding.

5. Begeleiding hoogbegaafden

SPOZ volgt bij het begeleiden van begaafde leerlingen het interventiemodel: de drie V's. De begeleiding van begaafde leerlingen binnen SPOZ bestaat uit drie interventies: versnellen, verrijken en verbinden.

5.1 Versnellen

Een groep overslaan

Elke school binnen SPOZ heeft een eigen richtlijn hoe ze omgaan met een groep overslaan, daarbij zijn de IB-er, de bovenschoolse HB-coördinator, schoolspecialist/ talentbegeleider en de externe adviseurs betrokken.

De leerstof versnelt doorwerken

Begaafden hebben vanwege een andere ontwikkeling van het brein minder herhaling nodig. Binnen SPOZ werken we met dynamische groepsplannen waarbij vooraf getoetst wordt wat in een blok/thema wordt aangeboden. Mede op basis daarvan wordt de compacting route bepaald. De vrijgekomen tijd is voor het maken van verrijkingswerk. Voor het compacten gelden de volgende regels:

- 50-75% van de reguliere stof wordt geschrapt.
- 75-100% van de herhalingsstof wordt geschrapt.
- Er wordt hierdoor tijd vrijgemaakt voor het verrijkingswerk.

5.2 Verrijken

Binnen SPOZ streven we ernaar om begaafde leerlingen met verrijkingswerk in de jaargroep te begeleiden. In het verrijkingswerk is zowel een vorm van verbreding als verdieping opgenomen, omdat we werken met Levelwerkboxen voor de groepen 3 t/m 8.
Begaafde leerlingen besteden iedere dag de door het compacten vrijgekomen tijd aan het verrijkingswerk. Binnen de verschillende scholen van SPOZ gelden afspraken die school specifiek zijn met betrekking tot het verrijkingswerk.

5.3 Verbinden

Begaafde leerlingen moeten, om de sociaal-emotionele ontwikkeling te bevorderen, in contact worden gebracht met ontwikkelingsgelijken.
Om dit te kunnen doen werken we binnen SPOZ met verschillende peergroepen

Peergroepen maken

- **In de jaargroep**

Begaafde leerlingen worden in de klas de kans geboden om met andere begaafde kinderen samen te werken aan hun verrijkings- en verbredingswerk. Dit doen we door ze bij elkaar in een groep of tweetal te plaatsen als dit mogelijk is.

- **Sociaal emotionele ontwikkeling**

Begaafde leerlingen gaan op de verschillende scholen binnen SPOZ een moment van de week naar de schoolspecialist/talentbegeleider. Deze begeleidt met behulp van psycho educatie materialen (bijv. mindset fixie growie, Cheetah, breinhelden enz.) het leren leren, de sociaal-emotionele ontwikkeling en de ontwikkeling van een groeimindset van de leerlingen.

- **Projectwerk**

Begaafde leerlingen gaan binnen SPOZ op de verschillende scholen een moment van de week naar de schoolspecialist/talentbegeleider. Deze begeleidt de leerlingen met project werk om hun talenten te stimuleren en het onderpresteren te voorkomen. Hij/zij geeft hiervoor instructie en maakt duidelijke afspraken en beoordeelt dit werk (hij/zij zorgt dat al deze afspraken bij de leerkrachten bekend zijn). Hiervoor maken we o.a. gebruik van Pittige Plustorens of Het Grote Vooruitwerklabboek, dit is schoolspecifiek.

5.4 Meetbaarheid

De vorderingen en het welbevinden van leerlingen worden beschreven en besproken in de HB map op Sharepoint van de verschillende scholen. Deze informatie wordt teruggekoppeld naar de leerkracht van de jaargroep. Deze documentatie is een onderdeel van de oudergesprekken en rapportbesprekingen die de leerkracht met de ouders heeft, waarbij de schoolspecialist aansluit als het wenselijk is.

6. Begeleiding voor onderpresteerders

SPOZ onderscheidt drie typen onderpresteerders en levert voor ieder type een vorm van begeleiding. Naast de specifieke speerpunten per type onderpresteerder worden de eerdergenoemde interventies (versnellen, verrijken en verbinden) ook bij alle onderpresteerders ingezet (indien noodzakelijk met extra ondersteuning).

6.1 Begeleiding voor de denkluie onderpresteerder

De begeleiding voor een denkluie onderpresteerder omvat een training in het leren leren. Deze training bestaat uit:

- Een uitleg over hoogbegaafdheid en de werking van het brein.
- Een training in het toepassen van top-down leerstrategieën.
- Begeleiding bij het overbruggen van hiaten en versterken van executieve functies.

De bovenstaande speerpunten hebben als doel om de metacognitie van een kind te versterken. Hierdoor worden verkeerde leerstrategieën geremedieerd.

6.2 Begeleiding voor de faalangstige onderpresteerder

De begeleiding voor een faalangstige onderpresteerder bestaat grotendeels uit het ondersteunen van de sociaal-emotionele ontwikkeling. Deze begeleiding bestaat uit:

- Het trainen van de emotionele vaardigheden.
- Het versterken van de identiteit en het zelfbeeld.
- Het langzaam opbouwen van succeservaringen.
- Indien vereist: emotieregulatie versterken middels therapie.

Faalangstige leerlingen moeten eerst het vertrouwen in zichzelf terugwinnen. Het zelfbeeld wordt omhoog gebracht door gesprekken en actieve aanmoediging.

6.3 Begeleiding voor de gedemotiveerde onderpresteerder

De begeleiding voor gedemotiveerde onderpresteerders wordt grotendeels uitbesteed aan de bovenschoolse HB- coördinator en/of externe deskundige en deze stelt een handelingsplan op, centraal in dit plan staan meestal:

- Therapeutische ondersteuning.
- De motivatie van het kind verhogen door vrijheid en ruimte te bieden om te werken aan de eigen interesses.

7. Evaluatie

Evaluatie vindt op verschillende momenten in het begeleidingsproces plaats.

7.1 In de groepen 1 –2

Na de eerste observatieperiode van de leerlingen in groep 1 is het eerste moment waarop geëvalueerd wordt (alleen vermoedelijk begaafden). Er wordt met de leerkracht, ouders, schoolspecialist/talentbegeleider en IB-er gekeken naar de resultaten van het signaleringsinstrument en observaties vanuit de eerste schoolweken.

Wanneer er na deze evaluatie getoetst gaat worden, worden deze in een tweede moment geëvalueerd met de leerkrachten, ouders, schoolspecialist/talentbegeleider en IB-er.
Vanuit deze evaluatie wordt een begeleidingsplan opgesteld. Dit plan wordt na 8 weken geëvalueerd.

Daarbij wordt gekeken of de interventies voldoende zijn om te handhaven en eventueel bij te stellen. Gedurende deze periode zal de schoolspecialist/talentbegeleider of IB-er observaties uitvoeren.
In deze fase wordt bekeken hoe de leerlingen zich in de klas gedragen en of er genoeg ruimte en tijd beschikbaar wordt gemaakt voor de verrijkingsstof. Aan het einde van de observatiesessie wordt een verslag gemaakt dat wordt besproken met de groepsleerkracht.

7.2 In de groepen 3 t/m 8

Om te signaleren gebruiken we de quickscan van DHH-PO in de groepen 3 en 5. Wanneer hieruit leerlingen naar voren komen, worden de gegevens met de schoolspecialist/talentbegeleider en of IB-er geëvalueerd om te kunnen te bepalen of er wordt gekozen voor doortoetsen, onderwijsaanbod aanpassen en wordt er een gesprek gepland met ouders.
Na deze fase worden met de leerkracht, schoolspecialist en IB-er de interventies vastgesteld die er in de komende periode wordt aangeboden met betrekking tot de 3 V's .

Gedurende de interventiefase worden door de IB-er en/of schoolspecialist/talentbegeleider geobserveerd in de klas. Van de observatiesessie wordt een verslag gemaakt dat wordt besproken met de groepsleerkracht. Vervolgens worden de interventies weer opnieuw vastgesteld.

7.3 Meetbaarheid

Het effect van de begeleiding voor begaafden wordt gemeten op basis van:

- Toetsresultaten en Cito-scores.
- Psychosomatische klachten en schoolverzuim.
- Meetmomenten aan de hand van vragen op het gebied van emotioneel welbevinden.
- Sociale intensiteit.
- Indruk van de groepsleerkracht, ouders en schoolspecialist/talentbegeleider van het kind.
- Gesprekken met de betreffende leerling.

7.4 Financiering en werkdruk

Elke school binnen SPOZ heeft een of meerdere schoolspecialisten/talentbegeleiders, ook is er een bovenschoolse HB- coördinator aangesteld. Naast de werkuren moeten ook de materialen worden bekostigd. Om de begeleiding van hoogbegaafde leerlingen te kunnen realiseren, worden de volgende mogelijkheden overwogen en benut:

- Bekostiging via Lumpsum.
- Bekostiging via cofinanciering investeringen Ministerie van Onderwijs.
- Bekostiging via de Wet op Passend Onderwijs (zorgarrangementen vanuit een samenwerkingsverband). Zie bijlage 1 en 2.
- Bekostiging via de Jeugdwet (gemeenten).
- Bekostiging via zorgverzekeringen.

In de vergaderingen krijgen de leden uit de werkgroep begaafdheid de mogelijkheid om aan te geven of er voldoende tijd, ruimte en middelen beschikbaar zijn voor de begeleiding van begaafde kinderen op school.

Bijlage vanuit RSV arrangementen hoogbegaafdheid:

A ARRANGEMENTEN HOOGBEGAAFDHEID

INLEIDING

Uitgangspunt is dat voor zoveel mogelijk leerlingen zo thuisnabij mogelijk een passend onderwijsaanbod wordt gerealiseerd. Dit geldt ook voor hoogbegaafde leerlingen. Om die reden heeft het samenwerkingsverband er bij de oprichting voor gekozen om in principe de verantwoordelijkheid voor het onderwijs en de ondersteuning aan hoogbegaafde leerlingen te beleggen in de basisondersteuning. De praktijk van de afgelopen jaren heeft echter laten zien dat dit lang niet in alle gevallen als toereikend wordt ervaren. Vandaar dat het bestuur van het samenwerkingsverband er voor heeft gekozen om voor hoogbegaafde leerlingen die meer nodig hebben dan in de basisondersteuning kan worden gerealiseerd een arrangement te ontwikkelen.

HET ARRANGEMENT ALS ONDERDEEL VAN HET ONDERSTEUNINGSCONTINUÜM

Het arrangement HB kan kortdurend zijn en gericht op een specifieke ondersteuningsbehoefte van de leerling, of langdurig gericht op de totale ontwikkeling van de leerling in een specifieke setting. Hierbij onderscheiden we de volgende mogelijkheden:

- Kortdurend en specifiek
- Plaatsing tijdelijke voorziening
- Meer permanente plaatsing SO4

TOELICHTING BASIS- EN LICHTE ONDERSTEUNING BINNEN DE BASISSCHOOL M.B.T HOOGBEGAAFDHEID

“Passend onderwijs bieden voor alle leerlingen, dat voldoet aan de specifieke behoeften van deze leerlingen.”

Dit vraagt om onderwijsprofessionals die vanuit een rijke leeromgeving doelgericht kunnen inspelen op de capaciteiten, interesses en behoeften van alle leerlingen. Om dit te realiseren zijn school-brede onderwijsaanpassingen noodzakelijk, die ook ruimte bieden om in te spelen op individuele onderwijsbehoeften.

Het gaat hierbij zowel om leerlingen die minder begaafd zijn als leerlingen met een bovengemiddelde tot hoge intelligentie. Dit stroomschema is toegespitst op deze laatste doelgroep. Om bovengenoemde doelstelling te bereiken is het belangrijk dat de scholen en besturen voldoen aan de voorwaarden zoals deze hieronder zijn geformuleerd.

Een school die:
Gebruik maakt van een signaleringsinstrument, bijv. het Digitaal handelingsprotocol begaafdheid (DDHH-PO), voor signalering, diagnostiek en begeleiding.

- Gebruik maakt van een instrument als de versnellingswenselijkheidslijst of het DHH-PO wanneer er sprake is van mogelijk versnellen.
- Een leerlijn voor compacten en verrijken voor groep 1 t/m 8 heeft, welke is geïntegreerd in de dagelijkse werkwijze.
- Een goed en transparant pedagogisch klimaat heeft, waarin leerlingen geen uitzondering vormen.
- Duidelijke toelatingseisen hanteert voor toelating van een plusvoorziening.
- Een aanspreekpunt heeft op gebied van hoogbegaafdheid.

Een leerkracht die:

- Een brede blik heeft op de ontwikkeling van kinderen.
- Voldoende kennis heeft van hoogbegaafdheid.
- Een reëel beeld heeft van begaafdheid en begrijpt hoe het ontwikkelingsproces van begaafde leerlingen (onder gunstige omstandigheden) kan verlopen.
- Begrijpt welke educatieve behoefte de leerling heeft.
- Een geïntegreerde, gedifferentieerde aanpak hanteert voor de leerlingen in de groep.
- Hogere orde denkvaardigheden stimuleert.
- Rekening houdt met de eigenheden en behoeften op het gebied van sociaal-emotionele ontwikkeling.

Materialen die:

- Voldoende beschikbaar zijn voor leerlingen van groep 1 t/m 8.
- Aansluiten op de zone van naaste ontwikkeling van de leerling.

Een schoolbestuur dat:

- Zorgt draagt voor uitvoering van het beleid zoals is vastgesteld in het beleidsplan van de school en opgenomen in het schoolondersteuningsplan.
- Een plaats in een (bovenschoolse) plusvoorziening faciliteert voor alle leerlingen van groep 1 t/m 8 waarvoor dit noodzakelijk is.
- Een netwerk van schoolspecialisten/coördinatoren faciliteert die zich geprofessionaliseerd hebben op het gebied van meer- en hoogbegaafdheid.

TOELICHTING INHOUD ARRANGEMENT KORTDUREND EN SPECIFIEK

- Training van vaardigheden vooral op het gebied van de executieve functies:

Uitleg executieve functies (Smits & Huizinga)
De executieve functies worden ook wel de uitvoerende aandacht genoemd.
1. Inhibitie
2. Werkgeheugen
3. Planning en organisatie
4. Cognitieve flexibiliteit
5. Emotieregulatie
6. Gedragsevaluatie

- Coaching t.b.v. inzicht in de mindset en verandering daarvan. De leerling bewust maken van zijn eigen belemmeringen in het bereiken van de juiste resultaten en het leren omgaan met HB-kenmerken

Uitleg mindset (Carol Dweck)
Onderzoek van Dweck wijst uit dat mensen twee verschillende zelfbeelden kunnen hebben en duidt deze aan in twee verschillende mindsets; de growth mindset en de fixed mindset. Dweck verklaart hiermee hoe het kan dat niet onze capaciteiten of ons talent leiden tot succes, maar dat onze benadering een belangrijke factor tot succes is.

De fixed mindset, ook wel de statische mindset genoemd, gaat er van uit dat intelligentie, persoonlijkheid en karakter vaststaande gegevens zijn. De Growth mindset, ook wel de op groei gerichte mindset genoemd, gaat er vanuit dat basiskwaliteiten te ontwikkelen zijn door er moeite voor te doen. Net zoals bij de 'locus of control' is er geen sprake van óf een growth óf een fixed mindset, maar van een continuüm. De mindset van een bepaalde persoon is geen vaststaand gegeven, maar is te beïnvloeden door de omgeving of door het bijstellen van de eigen gedachte.

BIJLAGEN

STICHTING PRIMAIR
ONDERWIJS ZUNDERT

PROTOCOL Hoogbegaafdheid
St.Jozefschool

Inhoudsopgave Blz.

1. Kernbepaling 2
2. Randvoorwaarden.....3
3. Signalering hoogbegaafden 4
4. Signalering onderpresteerders.....5
5. Begeleiding meer/hoogbegaafden 6
6. Tijdspad ..... **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**

1. Kernbepaling

Doelgroep
Dit beleidsplan richt zich op alle leerlingen die (vermoedelijk)meer/ hoogbegaafd zijn.
Een leerling valt onder noemer hoogbegaafd indien hij of zij voldoet aan een of meer van de onderstaande punten:

- Een IQ-score van 130 of hoger gemeten in een intelligentieonderzoek. (hoogbegaafd)
- Een vermoeden van onderpresteren in samenspraak met hoogbegaafdheid.

Een leerling valt onder noemer meerbegaafd indien hij of zij voldoet aan een of meer van de onderstaande punten:

- Een voorsprong van gemiddeld 10 maanden op de lesstof op één of meerdere vakgebieden.
- Een vermoeden van onderpresteren in samenspraak met meerbegaafdheid.

Visie hoogbegaafdheid
"Elk kind heeft het recht zich te ontplooien, wij hebben de plicht het hierin te ondersteunen."
Dit is de slagzin die de St.Jozefschool inspireert om zich in te zetten voor (hoog)begaafde leerlingen.

Missie hoogbegaafdheid
De St.Jozefschool streeft naar een begeleiding waarbij (hoog)begaafde kinderen:

- Worden uitgedaagd en geprikkeld om het beste uit zichzelf te halen.
- Zich gehoord, geaccepteerd, veilig en begrepen voelen.

Enerzijds richt deze missie zich op excellentie, kinderen moeten de kans krijgen om hun cognitieve talenten te benutten. Anderzijds richt deze missie zich op het voorkomen van onderpresteren, kinderen moeten uitgedaagd worden en voldoende aansluiting vinden zodat zij ook op sociaal-emotioneel gebied tot ontplooiing kunnen komen.

Kwaliteitseisen onderwijs
De St.Jozefschool wil zo veel mogelijk voldoen aan de kwaliteitseisen van het Nederlands onderwijs. Op het gebied van hoogbegaafdheid wordt hierbij nadrukkelijk gelet op het Internationaal Verdrag Inzake de Rechten van het kind, waaraan de Nederlandse staat verbonden is. Hierin wordt in artikel 29, lid 1 benoemd dat: "Het onderwijs aan het kind dient gericht te zijn op: een zo volledig mogelijke ontplooiing van de persoonlijkheid, talenten en geestelijke en lichamelijke vermogens van het kind." Naast dit verdrag, streeft de St.Jozefschool naar het realiseren van een ononderbroken ontwikkelingstraject, zoals benoemd in de Wet op Primair Onderwijs artikel 8: "Het onderwijs wordt zodanig ingericht dat de leerlingen een ononderbroken ontwikkelingsproces kunnen doorlopen. Het wordt afgestemd op de voortgang in de ontwikkeling van de leerlingen." De St.Jozefschool reflecteert actief of het te allen tijde aan de bovenstaande criteria voldoet.

2. Randvoorwaarden

Randvoorwaarde: scholing en kennis
Op de St.Jozefschool streven wij naar een vroegtijdige signalering en begeleiding van hoogbegaafdheid. Dit minimaliseert de kans op onderpresteren. Om een vroegtijdige signalering en begeleiding te garanderen hebben de schoolspecialisten van de St.Jozefschool nascholing genoten op het gebied van (hoog)begaafdheid. Tezamen vormen zij de werkgroep die beleid schrijft en collega's helpt bij het verbeteren van de begaafdheidsbegeleiding.

Naast de scholing van de bovengenoemde functies heeft elke docent en begeleider op de St.Jozefschool deelgenomen aan studiemomenten verzorgd door schoolspecialist en HB-coördinator over hoogbegaafdheid en hebben zij het besef dat:

- Zij in aanraking komen met meer/hoogbegaafde leerlingen.
- (Hoog)begaafde leerlingen kunnen onderpresteren (en daardoor mogelijk niet opvallen).
- (Hoog)begaafde leerlingen een andere belevings- en gevoelswereld hebben.
- Versnellen de beste interventie is voor (hoog)begaafden.
- Zij de leerstof van de (hoog)begaafde leerlingen willen compacten.
- Zij de leerlingen verrijkingsopdrachten willen bieden (met begeleiding).
- Zij contact tussen ontwikkelingsgelijken willen stimuleren (middels een peergroep).

Randvoorwaarde: passend aanbod
Passend aanbod betekent een volledige en juiste implementatie van het interventiemodel. Op de St.Jozefschool krijgen leerlingen de kans om leerjaren over te slaan, te compacten, verdiepingswerk te maken, verbredingsprojecten te doen en deel te nemen aan peergroepen. De implementatie van het interventiemodel is noodzakelijk om enerzijds excellentie te stimuleren en anderzijds onderpresteren te voorkomen en te remediëren. Het implementeren van het interventiemodel is een investering, hierbij let de St.Jozefschool op de aanwezigheid van:

- Voldoende signaleringsinstrumenten en tijd om hoogbegaafdheid te herkennen. (Kleutersignalering, intakegesprek en DHH-po, groep 3 t/m 8)
- Voldoende tijd voor het doortoetsen (of individueel compacten met behulp van het dynamische groepsplan door voor te toetsen).
- Voldoende tijd voor de groepsleerkracht om begeleiding te bieden in het verrijkingswerk.
- Voldoende verrijkingsmaterialen (Levelboxen).
- Voldoende tijd investeren voor de schoolspecialisten.
- Een beschikbare ruimte voor de peergroep met aanwezige devices voor projectonderwijs.

De St.Jozefschool voert actief gesprekken met leerlingen en begeleiders om de huidige kwaliteit van de voorzieningen te toetsen. Op basis van deze gesprekken worden aanpassingen doorgevoerd.

Randvoorwaarde: samenwerking in de regio
De St.Jozefschool heeft een werkgroep hoogbegaafdheid (schoolspecialist, HB-coördinator) die bijeenkomt om de vorderingen en obstakels binnen de school te bespreken. Indien nodig maakt de werkgroep aanpassingen in het beleid. Er wordt actief samengewerkt met zorginstanties en psychologen om gericht te kunnen doorverwijzen wanneer externe expertise vereist is. De St.Jozefschool geeft in de overdracht naar het voortgezet onderwijs de onderwijsbehoefte van het kind door. De ouders zijn verantwoordelijk voor het doorgeven van de inhoud van een intelligentietest van het kind.

Om de kwaliteit van de begeleiding van de St.Jozefschool staande te houden nemen onze begaafdheidsspecialisten deel aan werkgroepen en netwerkbijeenkomsten in de regio en binnen het samenwerkingsverband. Ouders worden actief betrokken bij de signalering en begeleiding en is de St.Jozefschool meer dan bereid om het gesprek aan te gaan wanneer hier behoefte aan is.

3. Signalering meer/hoogbegaafden

Om meer/hoogbegaafde kinderen vroegtijdig te signaleren doorloopt de St.Jozefschool drie tot vier fases tijdens het signaleringsproces. Door deze fases structureel te doorlopen verhoogt de St.Jozefschool de kans aanzienlijk om hoogbegaafde kinderen vroegtijdig te signaleren.

Fase 1: het kennismakingsgesprek
De (kleuter)leerkracht let n.a.v. het intakegesprek op kenmerken van hoogbegaafdheid die de ouders te kennen geven. Ouders vullen een lijst waarin wordt gelet op ontwikkelingskenmerken van hoogbegaafde kinderen van 0 tot 5 jaar in. Indien tijdens het gesprek blijkt dat er mogelijk sprake is van hoogbegaafdheid, bespreekt de schoolspecialist dit met de ouders en stelt de IB-er op de hoogte. Hierbij is het belangrijk hen in te lichten over de komende signaleringsfases en de daaropvolgende begeleiding vanuit school. Indien er tijdens het kennismakingsgesprek al een bevestiging van hoogbegaafdheid is, bijvoorbeeld door een intelligentietest, worden de ouders ingelicht over het begeleidingsprotocol op school, ook zij instromers van alle jaren krijgen een kennismakingsgesprek en zal een evt.quickscan vanuit het DHHH-po worden ingezet.

Fase 2: observatieperiode
De groepsleerkracht let gedurende vier weken op het gedrag van een vermoedelijk hoogbegaafd kind. De leerkracht gebruikt hiervoor als handvat een signaleringsprotocol en vult dit aan met didactische technieken om te onderzoeken of er sprake is van hoogbegaafdheid.

Op basis van de opgedane kennis tijdens de eerste observatieperiode gaat de groepsleerkracht in gesprek met de schoolspecialist en bespreken zij of er kenmerken van hoogbegaafdheid verder naar boven zijn gekomen. Indien dit het geval is, begint de fase van het doortoetsen. Indien dit niet het geval is, wordt de observatiefase twee weken verlengt.

Fase 3: doortoetsen
De groepsleerkracht start uiterlijk na een maand met doortoetsen. Hierbij biedt de leerkracht de leerling stof van zes maanden verder in het schooljaar aan. Voor het doortoetsen worden bij voorkeur de methode gebonden toetsen gebruikt, of werkjes uit een hoger leerjaar. Het kind wordt in stappen van drie maanden doorgetoetst en er wordt net zo lang doorgetoetst tot het kind de stof echt niet meer aankan (of gemiddeld IV-scores haalt). Het doortoetsen gebeurt per vak apartdoor de IB-er en er wordt per vak gedocumenteerd wat de resultaten zijn.

~~Doortoetsen gebeurt wekelijks en duurt maximaal een maand~~. Aan het einde van het doortoetsen besluit de school, in samenspraak met ouders, dat het genoeg zekerheid heeft over het niveau van het kind (gemiddeld 12 maanden voorsprong), of dat een intelligentietest alsnog vereist is.

Fase 4: het intelligentieonderzoek
Als er na de fase van het doortoetsen twijfel over de onderwijsbehoefte van het kind is kan een intelligentietest worden afgenomen. De psycholoog die deze test afneemt, moet voldoende kennis hebben van hoogbegaafdheid. Hiervoor kan gezocht worden binnen het ECHA-netwerk of het Kwaliteitsregister Hoogbegaafdheid.

4. Signalering onderpresteerders

Het signaleren van onderpresteren
Indien er het vermoeden bestaat dat een kind aan het onderpresteren is en daardoor niet naar voren komt uit het doortoetsen worden er stappen gezet om de signalering te bevorderen. Onderpresteren wordt vaak ontdekt als een ouder of schoolspecialist een ander beeld heeft van een kind dan de groepsleerkracht. De St.Jozefschool werkt met signaleringslijsten om onderpresteerders te herkennen. Bij het signaleren van onderpresteren gaat de St.Jozefschool uit van het onderpresteermodel. Dit model beschrijft dat onderpresteren doorgaans drie fases doorloopt.

De denkluie onderpresteerder: Denkluie onderpresteerders halen vaak nog goede resultaten maar hebben een gebrekkige werkhouding. Zij werken vooral snel en slordig en beschrijven het verrijkingswerk vaak als saai. Vaak speelt het opleven tegen verwachtingen een grote rol.

De faalangstige onderpresteerder: Faalangstige onderpresteerders hebben vaak een gespannen lichaamshouding. Deze kinderen vragen veel bevestiging of worden onzichtbaar door zich aan te passen aan de groepsnorm. Vaak is er een grote discrepantie tussen gedrag thuis en op school.

De gedemotiveerde onderpresteerder: Gedemotiveerde onderpresteerders hebben vaak een hekel aan school. Zij weigeren zich in te spannen en halen onvoldoende resultaten. Deze kinderen hebben weinig tot geen vrienden en neigen naar depressiviteit.

Hoe eerder onderpresteren wordt herkend, hoe eenvoudiger men het onderpresteren kan keren. Om onderpresteren tijdig te herkennen doorloopt de St.Jozefschool drie fases tijdens de signalering.

Fase 1: observatie
De St.Jozefschool realiseert dat onderpresteren herkennen lastig kan zijn. Indien leerkrachten of ouders aangeven dat een kind aan het onderpresteren is, wordt er direct gehandeld. Een zorgvraag vanuit ouders of leerkrachten is genoeg reden om het gesprek aan te gaan. Naast de controle vanuit ouders kennen de groepsleerkrachten op de St.Jozefschool de signalen van onderpresteren. De schoolspecialist observeert bij vermoeden.

Fase 2: gesprek met ouders
Bij het vermoeden van onderpresteren wordt er een gesprek met ouders gevoerd over het gedrag thuis. Hierbij wordt voornamelijk gelet op een discrepantie tussen het gedrag van het kind op school en thuis. Kinderen die op school heel braaf zijn maar thuis gefrustreerd, kinderen die thuis complexere tekeningen maken dan op school, dit zijn signalen waar de St.Jozefschool op let.

Fase 3: intelligentieonderzoek
Indien op basis van de oudergesprekken een vermoeden van onderpresteren naar voren komt, wordt het kind zo snel mogelijk doorgestuurd naar het CJG voor een aanvraag psychologisch onderzoek. Bij voorkeur wordt gekozen voor een hoog aangeschreven instituut zoals het CBO. Is een psychologisch onderzoek of intelligentieonderzoek niet mogelijk, dan wordt het kind ten minste twee jaar in de stof doorgetoetst, ongeacht resultaten.

Zodra een leerling als hoogbegaafde onderpresteerder is gediagnosticeerd, start het begeleidingstraject. Het kind wordt hierbij behandeld als een hoogbegaafd kind, dat houdt in dat de onderwijsinterventies (versnellen, verrijken en verbinden) nog steeds worden getroffen. Hiernaast krijgt het kind extra begeleiding om het onderpresteren te remediëren.

5. Begeleiding meer/hoogbegaafden

De St.Jozefschool volgt bij het begeleiden van hoogbegaafde kinderen het interventiemodel: de drie V's. De begeleiding van hoogbegaafde leerlingen op de St.Jozefschool bestaat uit drie interventies: versnellen, verrijken en verbinden. Alle hoogbegaafde kinderen genieten alle drie de interventies op de St.Jozefschool, tenzij een ander advies is gegeven op basis van (psychologisch) onderzoek.

Versnellen
Een groep overslaan
Hoogbegaafde kinderen kunnen op de St.Jozefschool een klas overslaan, ter bevordering van de ontwikkeling. Bij voorkeur doen hoogbegaafde leerlingen de kleuterklassen in een jaar. Indien het kind niet in een combinatiejaar zit, wordt hij zo spoedig mogelijk versneld naar het volgende leerjaar. Bij een tijdige herkenning resulteert dit erin dat het kind op een vijfjarige leeftijd naar groep drie gaat. Ook als het kind pas in een hoger leerjaar wordt herkend, wordt het alsnog versneld.

Gedurende de eerste maand na de versnelling zijn er gesprekken met het kind over de versnelling. Uiterlijk een maand na de versnelling begint het kind met verrijking en verdieping op eenzelfde wijze als de andere hoogbegaafden.

Wanneer versnellen
- In de kleuterklassen, groep 1/2 in een jaar doen of groep 1 overslaan
- En waar nodig in hogere groepen

Compacten
Hoogbegaafden hebben vanwege een andere ontwikkeling van het brein minder herhaling nodig. De leerkrachten op de St.Jozefschool maken de lesstof compact om zodoende tijd vrij te maken voor het verrijkingswerk. Voor het compacten gelden de volgende regels:
- 50-75% van de reguliere stof wordt geschrapt.
- 75-100% van de herhalingsstof wordt geschrapt.
- Er wordt tijd per dag vrijgemaakt voor het verrijkingswerk.

Verrijken
Op de St.Jozefschool werken alle hoogbegaafde kinderen vanaf groep 1/2 met verrijkingswerk. In het verrijkingswerk is zowel een vorm van verbreding als verdieping opgenomen. Op de St.Jozefschool gelden de onderstaande afspraken met betrekking tot het verrijkingswerk.
- Hoogbegaafde kinderen maken eerst het verdiepingswerk, daarna het reguliere werk en als dat af is het verbredingswerk.
- Hoogbegaafde kinderen werken zelfstandig aan het verrijkingswerk, ze ontvangen een blokplanning van vakantie tot vakantie met voor alle vakgebieden de compacting en de verdiepen/verbreding per dag.
- Hoogbegaafde kinderen volgen blokplanningen (van vakantie tot vakantie) die zij maken in de klas en met hun peergroep. Indien het werk niet af is, zijn hier consequenties (zoals nablijven om het werk af te maken) aan verbonden.
- Verrijkingswerk wordt beoordeeld met een cijfer door de schoolspecialisten. Niet enkel het resultaat, maar ook de werkhouding en de mate van sociaal-emotionele groei krijgen een beoordeling.

Verbinden
Hoogbegaafde kinderen moeten, om de sociaal-emotionele ontwikkeling te bevorderen, in contact worden gebracht met ontwikkelingsgelijken. Om dit te realiseren treft de St.Jozefschool de onderstaande maatregelen.

Peergroep
Hoogbegaafde kinderen worden in de klas naast andere meer- of hoogbegaafde kinderen geplaatst. De St.Jozefschool vormt zogeheten peergroepen waar meer- of hoogbegaafde kinderen bij twee kinderen met een gemiddelde intelligentie in een groep zitten. Zodoende kan het kind samenwerken, zich spiegelen aan een ontwikkelingsgelijke en leert het ook om te gaan met kinderen van een andere intelligentie.

Meetbaarheid
Er wordt regelmatig een kort verslag geschreven van de vorderingen (en opmerkelijkheden) van leerlingen in de Ploetergroep. Terugkerende en meetbare aspecten zoals psychosomatische klachten, toetsresultaten en emotioneel welbevinden vormen meetpunten voor het wekelijkse verslag. De wekelijkse documentatie vormt de basis voor de oudergesprekken en rapportbesprekingen.

6. Verwijzing

Indien de aanpassingen voor de leerling niet voldoende zijn, dan zullen we de leerling verwijzen naar een passende school.

7. Tijdspad

Het bovenstaande protocol willen we in drie jaar tijd hebben doorgevoerd op de St.Jozefschool. Tijdens het invoeren passen we indien nodig het protocol aan waarna het ter goedkeuring weer naar de MR en het team.
Fase van invoering:

1. Team informeren en scholen om te leren signaleren en te compacten en versnellen.
2. Team inhoudelijk kennis laten maken met de Levelboxen en de leerlijnen die hierin zitten.
3. Signaleren hoogbegaafde en invoeren begeleiden middels compacten en Levelwerk
4. Doortoetsen van kleuters en groep 3 leerlingen middels methode gebonden toetsen en het Kijkinstrument
   Doortoetsen van Hoogbegaafde leerlingen in groep 4 t/m8

   Ondertussen gaan de trajecten met individuele leerlingen waarbij een vermoeden van hoogbegaafdheid is of waarbij het al gesignaleerd is door. De HB-er arrangeert signalering middels DHH-po, diagnostisering en organiseert gesprekken met de ouders. De leerkrachten worden ondersteund door een leerkracht die met kleine groepjes aan de slag gaat. Zij legt de kinderen de weekkaart en de opdrachten uit. De groepsleerkrachten zijn verantwoordelijk voor de compacting en de weekkaart.

Dit protocol is na instemming van de MR vastgesteld op d.d. xx maand 20...

Stichting Primair Onderwijs in de gemeente Zundert

……
L.B. van Breda
Voorzitter College van Bestuur

……
K. van Tigchelhoven
Voorzitter GMR

Bijlage: Signaleringslijsten vanuit LICH

STICHTING PRIMAIR
ONDERWIJS ZUNDERT

PROTOCOL Hoogbegaafdheid St.Annaschool

SPOZ
Molenstraat 170 A
4881GG Zundert
06 -21 71 25 50
bestuurskantoor@spoz.nl
www.spoz.nl

Inhoudsopgave Blz.

1. Kernbepaling 2
2. Randvoorwaarden.....3
3. Signalering hoogbegaafden 4
4. Signalering onderpresteerders.....5
5. Begeleiding meer/hoogbegaafden 6
6. Tijdspad 8

1. Kernbepaling

Doelgroep
Dit beleidsplan richt zich op alle leerlingen die (vermoedelijk)meer/ hoogbegaafd zijn.
Een leerling valt onder noemer hoogbegaafd indien hij of zij voldoet aan een of meer van de onderstaande punten:

- Een IQ-score van 130 of hoger gemeten in een intelligentieonderzoek. (hoogbegaafd)
- Een vermoeden van onderpresteren in samenspraak met hoogbegaafdheid.

Een leerling valt onder noemer meerbegaafd indien hij of zij voldoet aan een of meer van de onderstaande punten:

- Een voorsprong van gemiddeld 10 maanden op de lesstof op één of meerdere vakgebieden.
- Een vermoeden van onderpresteren in samenspraak met meerbegaafdheid.

Visie hoogbegaafdheid
"Elk kind heeft het recht zich te ontplooien, wij hebben de plicht het hierin te ondersteunen." Dit is de slagzin die de St. Annaschool inspireert om zich in te zetten voor (hoog)begaafde leerlingen.

Missie hoogbegaafdheid
De St. Annaschool streeft naar een begeleiding waarbij (hoog)begaafde kinderen:

- Worden uitgedaagd en geprikkeld om het beste uit zichzelf te halen.
- Zich gehoord, geaccepteerd, veilig en begrepen voelen.

Enerzijds richt deze missie zich op excellentie, kinderen moeten de kans krijgen om hun cognitieve talenten te benutten. Anderzijds richt deze missie zich op het voorkomen van onderpresteren, kinderen moeten uitgedaagd worden en voldoende aansluiting vinden zodat zij ook op sociaal-emotioneel gebied tot ontplooiing kunnen komen.

Kwaliteitseisen onderwijs
De St. Annaschool wil zo veel mogelijk voldoen aan de kwaliteitseisen van het Nederlands onderwijs. Op het gebied van hoogbegaafdheid wordt hierbij nadrukkelijk gelet op het Internationaal Verdrag Inzake de Rechten van het kind, waaraan de Nederlandse staat verbonden is. Hierin wordt in artikel 29, lid 1 benoemd dat: "Het onderwijs aan het kind dient gericht te zijn op: een zo volledig mogelijke ontplooiing van de persoonlijkheid, talenten en geestelijke en lichamelijke vermogens van het kind." Naast dit verdrag, streeft de St. Annaschool naar het realiseren van een ononderbroken ontwikkelingstraject, zoals benoemd in de Wet op Primair Onderwijs artikel 8: "Het onderwijs wordt zodanig ingericht dat de leerlingen een ononderbroken ontwikkelingsproces kunnen doorlopen. Het wordt afgestemd op de voortgang in de ontwikkeling van de leerlingen." De St. Annaschool reflecteert actief of het te allen tijde aan de bovenstaande criteria voldoet.

2. Randvoorwaarden

Randvoorwaarde: scholing en kennis
Op de St. Annaschool streven wij naar een vroegtijdige signalering en begeleiding van hoogbegaafdheid. Dit minimaliseert de kans op onderpresteren. Om een vroegtijdige signalering en begeleiding te garanderen hebben de schoolspecialist en IB'er van de St. Annaschool nascholing genoten op het gebied van (hoog)begaafdheid. Tezamen vormen zij de werkgroep die beleid schrijft en collega's helpt bij het verbeteren van de begaafdheidsbegeleiding.

Naast de scholing van de bovengenoemde functies heeft elke docent en begeleider op de St. Annaschool deelgenomen aan een studiemomenten verzorgd door schoolspecialist en HB-coördinator over hoogbegaafdheid en hebben zij het besef dat:

- Zij in aanraking komen met meer/hoogbegaafde leerlingen.
- (Hoog)begaafde leerlingen kunnen onderpresteren (en daardoor mogelijk niet opvallen).
- (Hoog)begaafde leerlingen een andere belevings- en gevoelswereld hebben.
- Versnellen de beste interventie is voor (hoog)begaafden.
- Zij de leerstof van de hoogbegaafde leerlingen willen compacten (2-3 uur per dag).
- Zij de leerlingen verrijkingsopdrachten willen bieden (met begeleiding).
- Zij contact tussen ontwikkelingsgelijken willen stimuleren (middels een peergroep).

Randvoorwaarde: passend aanbod
Passend aanbod betekent een volledige en juiste implementatie van het interventiemodel. Op de St. Annaschool krijgen leerlingen de kans om leerjaren over te slaan, te compacten, verdiepingswerk te maken, verbredingsprojecten te doen en deel te nemen aan peergroepen. De implementatie van het interventiemodel is noodzakelijk om enerzijds excellentie te stimuleren en anderzijds onderpresteren te voorkomen en te remediëren. Het implementeren van het interventiemodel is een investering, hierbij let de St. Annaschool op de aanwezigheid van:

- Voldoende signaleringsinstrumenten en tijd om hoogbegaafdheid te herkennen. (Kleutersignalering, intakegesprek en DHH-po, groep 3 t/m 8)
- Voldoende tijd voor het doortoetsen (of individueel compacten met behulp van het dynamische groepsplan door voor te toetsen).
- Voldoende tijd voor de groepsleerkracht om begeleiding te bieden in het verrijkingswerk.
- Voldoende verrijkingsmaterialen (Levelboxen).
- Voldoende tijd voor de schoolspecialist en IB'er (ten minste 8 werkuren per week).
- Een beschikbare ruimte voor de peergroep met aanwezige devices voor projectonderwijs.

De St. Annaschool voert actief gesprekken met leerlingen en begeleiders om de huidige kwaliteit van de voorzieningen te toetsen. Op basis van deze gesprekken worden aanpassingen doorgevoerd.

Randvoorwaarde: samenwerking in de regio
De St. Annaschool heeft een werkgroep hoogbegaafdheid (schoolspecialist, HB-coördinator) die wekelijks bijeenkomt om de vorderingen en obstakels binnen de school te bespreken. Indien nodig maakt de werkgroep aanpassingen in het beleid. Er wordt actief samengewerkt met zorginstanties en psychologen om gericht te kunnen doorverwijzen wanneer externe expertise vereist is. De St. Annaschool geeft in de overdracht naar het voortgezet onderwijs de onderwijsbehoefte van het kind door. De ouders zijn verantwoordelijk voor het doorgeven van de intelligentie van een kind.

Om de kwaliteit van de begeleiding van de St. Annaschool staande te houden nemen onze begaafdheidsspecialisten deel aan werkgroepen en netwerkbijeenkomsten in de regio en binnen het samenwerkingsverband. Ouders worden actief betrokken bij de signalering en begeleiding en is de St. Annaschool meer dan bereid om het gesprek aan te gaan wanneer hier behoefte aan is.

3. Signalering meer/hoogbegaafden

Om meer/hoogbegaafde kinderen vroegtijdig te signaleren doorloopt de St. Annaschool drie tot vier fases tijdens het signaleringsproces. Door deze fases structureel te doorlopen verhoogt de St. Annaschool de kans aanzienlijk om hoogbegaafde kinderen vroegtijdig te signaleren.

Fase 1: het intakegesprek
De IB'er let n.a.v. het intakegesprek op kenmerken van hoogbegaafdheid die de ouders te kennen geven. Ouders vullen een lijst waarin wordt gelet op ontwikkelingskenmerken van hoogbegaafde kinderen van 0 tot 5 jaar in. Indien tijdens het gesprek blijkt dat er mogelijk sprake is van hoogbegaafdheid, bespreekt de IB'er dit met de ouders. Hierbij is het belangrijk hen in te lichten over de komende signaleringsfases en de daaropvolgende begeleiding vanuit school. Indien er tijdens het intakegesprek al een bevestiging van hoogbegaafdheid is, bijvoorbeeld door een intelligentietest, worden de ouders ingelicht over het begeleidingsprotocol op school.

Fase 2: observatieperiode
De groepsleerkracht wordt ingelicht door de IB'er/schoolspecialist en let gedurende vier weken op het gedrag van een vermoedelijk hoogbegaafd kind. De leerkracht gebruikt hiervoor als handvat een signaleringsprotocol en vult dit aan met didactische technieken om te onderzoeken of er sprake is van hoogbegaafdheid. Het is belangrijk dat de groepsleerkracht gedurende deze maand met regelmaat het buitenspelen bijwoont en ten minste een gesprek met de ouders voert over het gedrag thuis.

Op basis van de opgedane kennis tijdens de eerste observatieperiode gaat de groepsleerkracht in gesprek met de IB'er en bespreken zij of er kenmerken van hoogbegaafdheid verder naar boven zijn gekomen. Indien dit het geval is, begint de fase van het doortoetsen. Indien dit niet het geval is, wordt de observatiefase twee weken verlengt. Als na de zesde week nog geen blijk is van kenmerken van hoogbegaafdheid, wordt in een gesprek met de ouders besloten om dan wel een intelligentietest af te nemen (indien er twijfel, onenigheid of een vermoeden van onderpresteren is), dan wel de conclusie te trekken dat dit kind waarschijnlijk niet hoogbegaafd is.

Fase 3: doortoetsen
De groepsleerkracht start uiterlijk na een maand met doortoetsen/observeren middels KIJK of Knappe Kleuters. Hierbij biedt de leerkracht de leerling stof van zes maanden verder in het schooljaar aan. Voor het doortoetsen worden bij voorkeur de methode gebonden toetsen gebruikt, of werkjes uit een hoger leerjaar. Het kind wordt in stappen van drie maanden doorgetoetst en er wordt net zo lang doorgetoetst tot het kind de stof echt niet meer aankan (of gemiddeld D-scores haalt). Het doortoetsen gebeurt per vak apart en er wordt per vak gedocumenteerd wat de resultaten zijn.

Doortoetsen gebeurt wekelijks en duurt maximaal een maand. Aan het einde van het doortoetsen besluit de school, in samenspraak met ouders, dat het genoeg zekerheid heeft over het niveau van het kind (gemiddeld 12 maanden voorsprong), of dat een intelligentietest alsnog vereist is.

Fase 4: het intelligentieonderzoek
Als er na de fase van het doortoetsen twijfel over de onderwijsbehoefte van het kind is kan een intelligentietest worden afgenomen. De psycholoog die deze test afneemt, moet voldoende kennis hebben van hoogbegaafdheid. Hiervoor kan gezocht worden binnen het ECHA-netwerk of het Kwaliteitsregister Hoogbegaafdheid.

4. Signalering onderpresteerders

Het signaleren van onderpresteren
Indien er het vermoeden bestaat dat een kind aan het onderpresteren is en daardoor niet naar voren komt uit het doortoetsen worden er stappen gezet om de signalering te bevorderen. Onderpresteren wordt vaak ontdekt als een ouder of schoolspecialist een ander beeld heeft van een kind dan de groepsleerkracht. De St. Annaschool werkt met signaleringslijsten om onderpresteerders te herkennen. Bij het signaleren van onderpresteren gaat de St. Annaschool uit van het onderpresteermodel. Dit model beschrijft dat onderpresteren doorgaans drie fases doorloopt.

De denkluie onderpresteerder: Denkluie onderpresteerders halen vaak nog goede resultaten maar hebben een gebrekkige werkhouding. Zij werken vooral snel en slordig en beschrijven het verrijkingswerk vaak als saai. Vaak speelt het opleven tegen verwachtingen een grote rol.

De faalangstige onderpresteerder: Faalangstige onderpresteerders hebben vaak een gespannen lichaamshouding. Deze kinderen vragen veel bevestiging of worden onzichtbaar door zich aan te passen aan de groepsnorm. Vaak is er een grote discrepantie tussen gedrag thuis en op school.

De gedemotiveerde onderpresteerder: Gedemotiveerde onderpresteerders hebben vaak een hekel aan school. Zij weigeren zich in te spannen en halen onvoldoende resultaten. Deze kinderen hebben weinig tot geen vrienden en neigen naar depressiviteit.

Hoe eerder onderpresteren wordt herkend, hoe eenvoudiger men het onderpresteren kan keren. Om onderpresteren tijdig te herkennen doorloopt de St. Annaschool drie fases tijdens de signalering.

Fase 1: observatie
De St. Annaschool realiseert dat onderpresteren herkennen lastig kan zijn. Indien leerkrachten of ouders aangeven dat een kind aan het onderpresteren is, wordt er direct gehandeld. Een zorgvraag vanuit ouders of leerkrachten is genoeg reden om het gesprek aan te gaan. Naast de controle vanuit ouders kennen de groepsleerkrachten op de St. Annaschool de signalen van onderpresteren. De schoolspecialist observeert bij vermoeden en tijdens de klassenronden.

Fase 2: gesprek met ouders
Bij het vermoeden van onderpresteren wordt er een gesprek met ouders gevoerd over het gedrag thuis. Hierbij wordt voornamelijk gelet op een discrepantie tussen het gedrag van het kind op school en thuis. Kinderen die op school heel braaf zijn maar thuis gefrustreerd, kinderen die thuis complexere tekeningen maken dan op school, dit zijn signalen waar de St. Annaschool op let.

Fase 3: intelligentieonderzoek
Indien op basis van de oudergesprekken een vermoeden van onderpresteren naar voren komt, wordt het kind zo snel mogelijk doorgestuurd naar een psycholoog voor een psychologisch onderzoek. Bij voorkeur wordt gekozen voor een hoog aangeschreven instituut zoals het CBO. Is een psychologisch onderzoek of intelligentieonderzoek niet mogelijk, dan wordt het kind ten minste twee jaar in de stof doorgetoetst, ongeacht resultaten.

Zodra een leerling als hoogbegaafde onderpresteerder is gediagnosticeerd, start het begeleidingstraject. Het kind wordt hierbij behandelt als een hoogbegaafd kind, dat houdt in dat de onderwijsinterventies (versnellen, verrijken en verbinden) nog steeds worden getroffen. Hiernaast krijgt het kind extra begeleiding om het onderpresteren te remediëren.

5. Begeleiding meer/hoogbegaafden

De St. Annaschool volgt bij het begeleiden van hoogbegaafde kinderen het interventiemodel: de drie V's. De begeleiding van hoogbegaafde leerlingen op de St. Annaschool bestaat uit drie interventies: versnellen, verrijken en verbinden. Alle hoogbegaafde kinderen genieten alle drie de interventies op de St. Annaschool, tenzij een ander advies is gegeven op basis van (psychologisch) onderzoek.

Versnellen
Een groep overslaan
Alle hoogbegaafde kinderen op de St. Annaschool slaan, ter bevordering van de ontwikkeling, een klas over. Bij voorkeur doen hoogbegaafde leerlingen de kleuterklassen in een jaar. Indien het kind niet in een combinatiejaar zit, wordt hij zo spoedig mogelijk versneld naar het volgende leerjaar. Bij een tijdige herkenning resulteert dit erin dat het kind op een vijfjarige leeftijd naar groep drie gaat. Ook als het kind pas in een hoger leerjaar wordt herkend, wordt het alsnog versneld.

Gedurende de eerste maand na de versnelling zijn er twee gesprekken met het kind over de versnelling. Indien er hiaten zijn, worden deze behandeld in bij de schoolspecialist waar het kind een dagdeel per week naartoe gaat. Uiterlijk een maand na de versnelling begint het kind met verrijking en verdieping op eenzelfde wijze als de andere hoogbegaafden.

Wanneer versnellen
- In de kleuterklassen, groep 1/2 in een jaar doen of groep 1 overslaan
- En waar nodig in hogere groepen

Compacten
Hoogbegaafden hebben vanwege een andere ontwikkeling van het brein minder herhaling nodig. De leerkrachten op de St. Annaschool maken de lesstof compact om zodoende tijd vrij te maken voor het verrijkingswerk. Voor het compacten gelden de volgende regels:
- 50-75% van de reguliere stof wordt geschrapt.
- 75-100% van de herhalingsstof wordt geschrapt.
- Er wordt twee tot drie uur per dag vrijgemaakt voor het verrijkingswerk.

Verrijken
Op de St. Annaschool werken alle hoogbegaafde kinderen vanaf groep 1/2 met verrijkingswerk. In het verrijkingswerk is zowel een vorm van verbreding als verdieping opgenomen. Hoogbegaafde kinderen besteden twee tot drie uur per dag aan het verrijkingswerk. Op de St. Annaschool gelden de onderstaande afspraken met betrekking tot het verrijkingswerk.
- Hoogbegaafde kinderen maken eerst het verdiepingswerk, daarna het reguliere werk en als dat af is het verbredingswerk.
- Hoogbegaafde kinderen werken zelfstandig aan het verrijkingswerk, ze ontvangen een weekkaart met voor alle vakgebieden de compacting en de verdiepen/verbreding per dag.
- Hoogbegaafde kinderen volgen planningen die zij maken in de klas en met hun peergroep. Indien het werk niet af is, zijn hier consequenties (zoals nablijven om het werk af te maken) aan verbonden.
- Verrijkingswerk wordt beoordeeld met een cijfer. Niet enkel het resultaat, maar ook de werkhouding en de mate van sociaal-emotionele groei krijgen een beoordeling.

Verbinden
Hoogbegaafde kinderen moeten, om de sociaal-emotionele ontwikkeling te bevorderen, in contact worden gebracht met ontwikkelingsgelijken. Om dit te realiseren treft de St. Annaschool de onderstaande maatregelen.

Peergroep
Hoogbegaafde kinderen worden in de klas naast andere meer- of hoogbegaafde kinderen geplaatst. De St. Annaschool vormt zogeheten peergroepen waar meer- of hoogbegaafde kinderen bij twee kinderen met een gemiddelde intelligentie in een groep zitten. Zodoende kan het kind samenwerken, zich spiegelen aan een ontwikkelingsgelijke en leert het ook om te

gaan met kinderen van een andere intelligentie.

Ploetergroep
Alle hoogbegaafde kinderen gaan op de St. Annaschool vanaf groep drie een dagdeel per week (180-240 minuten) naar de Ploetergroep. In de Ploetergroep wordt met behulp van de materialen gewerkt aan het leren leren, de sociaal-emotionele ontwikkeling en het op peil houden van de motivatie middels projectmatig werken.

Doel van de Ploetergroep
De Ploetergroep heeft als doel om excellentie te stimuleren en onderpresteren te voorkomen en te remediëren. Doordat de kinderen een keer per week samenkomen met ontwikkelingsgelijken om te werken aan specifieke uitdagingen voor hoogbegaafden, wordt zowel de cognitieve als sociaal-emotionele ontwikkeling gestimuleerd.

Aanmeldingscriteria Ploetergroep
Een leerling wordt toegelaten tot de Ploetergroep indien de hoogbegaafdheid is vastgesteld door het doortoetsen, of middels een erkende intelligentietest. Wanneer er een sterk vermoeden is van hoogbegaafdheid in combinatie met onderpresteren wordt de leerling (ongeacht resultaten) ook toegelaten in de Ploetergroep. Mochten er na de plaatsing van kinderen, die aan de bovenstaande harde criteria voldoen, nog plaatsen over zijn, dan vult men de groep met meerbegaafden die een sterke onderwijsbehoefte tonen. Hiervoor kan men eventueel een proefperiode van een maand benutten. In principe worden kinderen niet geschrapt en nemen zij zes jaar deel aan de Ploetergroep.

Lesprogramma
Het lesprogramma van de plusklas bevat een vast aantal onderdelen:
- Sociaal-emotionele ontwikkeling
- Leren leren
- Projectmatig werken

Werkwijze
In de Ploetergroep wordt er gestructureerd gewerkt. Er worden wekelijks verwachtingen aan de kinderen gesteld, zij volgen een planning (die gemaakt wordt in de plusklas) en er volgen consequenties als het werk niet af is. Deelname aan de Ploetergroep is verplicht en zodoende zijn de opdrachten en het huiswerk uit de Ploetergroep ook verplicht.

Meetbaarheid
Elke week wordt er een kort verslag geschreven van de vorderingen (en opmerkelijkheden) van leerlingen in de Ploetergroep. Terugkerende en meetbare aspecten zoals psychosomatische klachten, toetsresultaten en emotioneel welbevinden vormen meetpunten voor het wekelijkse verslag. De wekelijkse documentatie vormt de basis voor de oudergesprekken en rapportbesprekingen.

Dit protocol is na instemming van de MR vastgesteld op d.d. xx maand 20...

Stichting Primair Onderwijs in de gemeente Zundert

.....	.....
L.B. van Breda	K. van Tigchelen
Voorzitter College van Bestuur	Voorzitter GMR

6. Tijdspad

Het bovenstaande protocol willen we in drie jaar tijd hebben doorgevoerd op de St.Annaschool. Tijdens het invoeren passen we indien nodig het protocol aan waarna het ter goedkeuring weer naar de MR en het team.
Fase van invoering:

1. Team informeren en scholen om te leren signaleren en te compacten en versnellen.
2. Team inhoudelijk kennis laten maken met de Levelboxen en de leerlijnen die hierin zitten.
3. Signaleren hoogbegaafde en invoeren begeleiden middels compacten en Levelwerk
4. Doortoetsen van kleuters en groep 3 leerlingen middels methode gebonden toetsen en het Kijkinstrument
   Doortoetsen van Hoogbegaafde leerlingen in groep 4 t/m8
5. Invullen van een Ploetergroep gedraaid door de schoolspecialist en/of IB'er

   Ondertussen gaan de trajecten met individuele leerlingen waarbij een vermoeden van hoogbegaafdheid is of waarbij het al gesignaleerd is door. De Ib'er (tevens hb-specialist) arrangeert signalering middels DHH-po, diagnosticering en organiseert gesprekken met de ouders. De leerkrachten worden ondersteund door een leerkracht die met kleine groepjes aan de slag gaat. Zij legt de kinderen de weekkaart en de opdrachten uit. De groepsleerkrachten zijn verantwoordelijk voor de compacting en de weekkaart.

STICHTING PRIMAIR
ONDERWIJS ZUNDERT

PROTOCOL Hoogbegaafdheid St.Antoniusschool

SPOZ
Molenstraat 170 A
4881GG Zundert
06 -21 71 25 50
bestuurskantoor@spoz.nl
www.spoz.nl

Inhoudsopgave

1. Kernbepaling 2

2. Randvoorwaarden 4

3. Signalering meer/hoogbegaafden 6

4. Signalering onderpresteerders 8

5. Begeleiding meer/hoogbegaafden 9

6. Mindset/Psycho educatie 10

7. Evaluatie 11

1. Kernbepaling

Het is belangrijk om afspraken over de begeleiding van meer/hoogbegaafdheid vast te leggen op papier.

Doelgroep:
Dit beleidsplan richt zich op alle leerlingen die aan de volgende criteria voldoen:

Een IQ-score van 130 of hoger gemeten in een intelligentieonderzoek.
Leerlingen die een voorsprong hebben op de lesstof van hun leerjaar binnen een of meerdere van de volgende gebieden: KIJK!, rekenen, taal , spelling en begrijpend lezen
Leerlingen waarbij het vermoeden bestaat dat zij een ontwikkelingsvoorsprong hebben die niet zichtbaar is in de toets resultaten.

Missie
De St. Antoniusschool is een katholieke basisschool voor kinderen van 4 t/m 12 jaar. De school staat voor goed onderwijs in een veilige omgeving met een warme sfeer. Onze ambitie is dat kinderen hier met plezier kunnen leren. Alleen dan is het mogelijk om samen stappen te maken; als individu, als groep, als team en als school.

Naast onderwijs in de kernvakken als rekenen en taal, krijgen de leerlingen ook onderwijs dat hen voorbereid op hun toekomst in onze maatschappij.

Visie
Het onderwijs van de St. Antoniusschool wordt opgehangen aan onze vier kernwaarden.

Deze kernwaarden zijn herkenbaar en voelbaar in onze school voor leerlingen, ouders en leerkrachten:
Vertrouwen
Samen
Leergericht
Uitdaging

Vertrouwen
Vertrouwen is een belangrijk begrip op de St. Antoniusschool. U geeft ons het vertrouwen om uw kind onderwijs te bieden. In wederzijds vertrouwen kunnen we samen werken aan de ontwikkeling van uw kind en zorgen we ervoor dat er een veilige leer- en werkomgeving is.

Middels een duidelijke communicatie zorgen we ervoor dat u goed op de hoogte blijft over de schoolontwikkelingen en ontwikkeling van uw kind. Door vertrouwen uit te spreken en uit te stralen naar de kinderen, groeit het zelfvertrouwen van de kinderen en helpen we de kinderen hun eigen talenten te ontdekken en deze, door het behalen van succeservaringen, optimaal te ontwikkelen.

Ook als collega's hebben we vertrouwen in elkaar; we staan voor een goede, gelijkwaardige samenwerking.

Samen
Samen spelen en samen leren vinden we op de St. Antoniusschool erg belangrijk. Kinderen leren met en van elkaar. We maken gebruik van coöperatieve werkvormen en werken aan vaardigheden die belangrijk zijn bij het samenwerken (bijv. kritisch luisteren naar elkaar, overleggen en compromissen sluiten).

Ook de leerkrachten wisselen kennis en vaardigheden uit om het onderwijs op de St. Antoniusschool verder te ontwikkelen. Een voorwaarde voor de ontwikkeling van het kind is een goede samenwerking tussen school en ouders. Educatief partnerschap vinden we erg belangrijk.

Leergericht
Goed onderwijs binnen een duidelijke, heldere structuur streeft de St. Antoniusschool na. Dat is wat u van ons mag verwachten. Deskundige leerkrachten die weten wat uw kind nodig heeft en daarnaar handelen. We kijken goed naar de onderwijsbehoeften van het kind en proberen er zeker uit te halen wat erin zit.

Door het didactisch handelen continue te monitoren zorgen we ervoor dat de leerkrachten actueel blijven in nieuwe ontwikkelingen. Edi en teach tools worden ingezet bij het didactisch handelen in de groepen. Ook wordt er gebruik gemaakt van digitale middelen bij verschillende vakken.

De leerling is eigenaar van zijn eigen leerproces en stelt naast de kerndoelen ook eigen leerdoelen op. Zo worden vaardigheden en eigenschappen beter in kaart gebracht zodat de leerling meer inzicht krijgt in zijn eigen ontwikkeling.

Uitdaging
Kinderen van de St. Antoniusschool houden van uitdagingen, ze zijn ondernemend en betrokken. Ze leren hun eigen talenten kennen en en zetten de eerste stappen naar een toekomst die creativiteit, flexibiliteit en ondernemerschap vraagt.

Het onderwijs nog beter laten aansluiten bij de manier waarop een kind leert, is ook voor de school een uitdaging. Werken met interactieve toepassingen die gepersonaliseerde leerroutes mogelijk maken. Kinderen maken eigen keuzes en volgen hun eigen leerweg door zelf eigen leer- en ontwikkel doelen te stellen. Onderzoekend leren en actief leren zijn methoden waarmee we denken goed aan te sluiten bij de kinderen van de St. Antoniusschool.
De meta-cognitieve vaardigheden zullen regelmatig worden geprikkeld. De omgeving (o.a.
ouders, natuur (groen schoolplein), bedrijven) zullen onderdeel zijn van ons onderwijsaanbod. Ook Engels vanaf de kleuters is een onderdeel van ons uitdagende lesprogramma.

Kwaliteitseisen onderwijs
De St. Antoniusschool wil zo veel mogelijk voldoen aan de kwaliteitseisen van het Nederlands onderwijs. Op het gebied van meer/ hoogbegaafdheid wordt hierbij nadrukkelijk gelet op het Internationaal Verdrag Inzake de Rechten van het kind, waaraan de Nederlandse staat verbonden is. Hierin wordt in artikel 29, lid 1 benoemd dat: “Het onderwijs aan het kind dient gericht te zijn op: een zo volledig mogelijke ontplooiing van de persoonlijkheid, talenten en geestelijke en lichamelijke vermogens van het kind.” Naast dit verdrag, streeft St. Antonius naar het realiseren van een ononderbroken ontwikkelingstraject, zoals benoemd in de Wet op Primair Onderwijs artikel 8: “Het onderwijs wordt zodanig ingericht dat de leerlingen een ononderbroken ontwikkelingsproces kunnen doorlopen. Het wordt afgestemd op de voortgang in de ontwikkeling van de leerlingen.”

2. Randvoorwaarden

Randvoorwaarde: scholing en kennis
Op de St. Antoniusschool streven wij naar een vroegtijdige signalering en begeleiding van meer/hoogbegaafdheid. Dit minimaliseert de kans op onderpresteren. Om een vroegtijdige signalering en begeleiding te garanderen hanteren we het signaleringsinstrument: "Knappe Kleuters" (2018). De talentbegeleider heeft nascholing genoten op het gebied van meer-/hoog- begaafdheid. Samen met de IBer vormt zij de werkgroep die dit beleid opzet en toeziet op de uitvoeringen ervan en daarbij de collega's helpt bij het verbeteren van de begaafdheidsbegeleiding.

De leerkrachten worden betrokken bij de keuzes die worden gemaakt met betrekking tot de uitvoering van dit beleid.
In teamvergaderingen streven we ernaar dat alle leerkrachten de signalen van begaafdheid herkennen.
Ze weten dat:

- Begaafde leerlingen kunnen onderpresteren (en daardoor mogelijk niet opvallen).
- Begaafde leerlingen een andere belevings- en gevoelswereld hebben.
- Zij de leerstof van de begaafde leerlingen willen/kunnen compacten
- Zij de leerlingen verrijkingsopdrachten willen/kunnen bieden en daarbij begeleiding geven.
- Zij contact tussen ontwikkelingsgelijken willen stimuleren (middels een peergroep).

In overleg met de talentbegeleider en IBer worden er keuzes gemaakt in het aanbod en vervolgstappen gepland.

Randvoorwaarde: passend aanbod

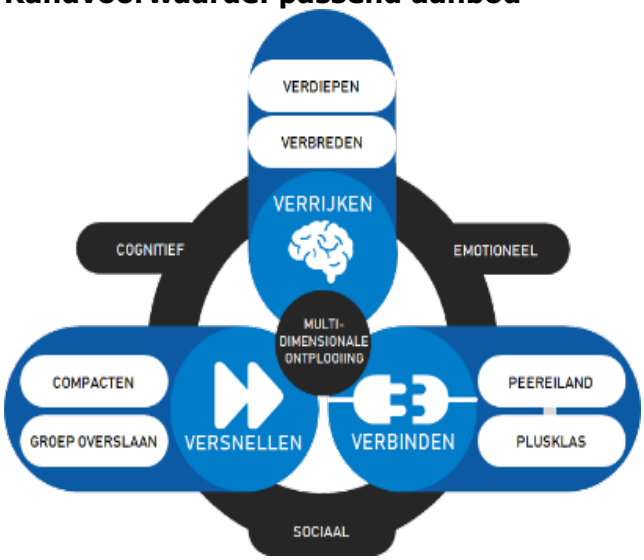

Interventiemodel (Hooft & van der Zwan, 20

Passend aanbod betekent dat we het interventiemodel = de 3 V's (Hooft & van der Zwan, 2019) gebruiken binnen de St. Antoniusschool. We gebruiken de Pittige Plus Torens groepsoverschrijdend, zodat gelijkgestemden samen kunnen werken en creatief denken kunnen ontwikkelen. Op de St. Antoniusschool streven we ernaar om de leerlingen binnen de jaargroep te verrijken en compacten om meer-/hoogbegaafde leerlingen dagelijks in hun onderwijsbehoeften te kunnen voorzien. Overslaan van een groep gebeurt alleen als andere interventies niet voldoende blijken te zijn. Dit is kind afhankelijk en er wordt niet alleen gekeken naar cognitieve vaardigheden, maar de sociale emotionele behoeften worden ook mee genomen.

Op sociaal emotioneel gebieden werken we met Mindset vanuit verschillende methodes met wisselende groepjes leerlingen. Mindset training is niet alleen voor de begaafde leerling, maar wordt ook ingezet bij leerlingen waarbij gewerkt moet worden aan de executieve functies. Voor verdieping gebruiken we Levelwerk en voor verbreding maken we gebruik van de Pittige Plus Torens.

Deze implementatie van het interventiemodel is noodzakelijk om enerzijds excellentie te stimuleren en anderzijds onderpresteren te voorkomen en te remediëren. Het implementeren van het interventiemodel is een investering, hierbij let de St. Antoniusschool op de aanwezigheid van:

- Voldoende signaleringsinstrumenten en tijd om hoogbegaafdheid te herkennen: bij de kleuters Knappe kleuters (De menstekening bij binnenkomst) en de quickscan van DHH-PO in groep 3 en groep 5
- Voldoende tijd voor de groepsleerkracht om begeleiding te bieden in het verrijkingswerk. (verdiepen)
- Voldoende verrijkingsmaterialen (in ieder geval een doorlopende lijn op het leren leren).
- Voldoende tijd voor de talentbegeleider.
- Voldoende tijd voor het doortoetsen

De St. Antoniusschool voert actief gesprekken met leerlingen en leerkrachten om de huidige kwaliteit van de voorzieningen te toetsen. Op basis van deze gesprekken worden aanpassingen doorgevoerd.

Randvoorwaarde: samenwerking binnen de stichting
De St. Antoniusschool is onderdeel van SPOZ waarin we werken met een talentbegeleider, schoolspecialisten en een bovenschools HB -coördinator.

De Talentbegeleider:

- Heeft zich geprofessionaliseerd op het gebied van meer-hoogbegaafdheid.
- Is het eerste aanspreekpunt voor leerkrachten met vragen over leerlingen m.b.t. meer-hoogbegaafdheid.
- Is vaardig in het werken met het signaleringsinstrument
- Is verantwoordelijk voor de aanschaf van de leermiddelen/ signaleringsinstrumenten
- Kan de leerkracht en IB-er ondersteunen
- Geeft het beleid meer-/hoogbegaafdheid vorm in samenwerking met de bovenschoolse HB- coördinator en implementeert op schoolniveau
- Is contactpersoon voor de bovenschools HB-coördinator

Bovenschoolse HB -coördinator:

- Heeft zich geprofessionaliseerd op het gebied van meer-hoogbegaafdheid en deelt kennis met de scholen.
- Is het eerste aanspreekpunt voor schoolspecialisten/talentbegeleider, directie, Ib-er en bestuur met vragen over leerlingen m.b.t. meer-/hoogbegaafdheid.
- Adviseert over en begeleid scholen m.b.t. het beleid voor meer/hoogbegaafden
- Geeft het beleid meer-hoogbegaafdheid vorm op stichtingsniveau

We streven op stichtingsniveau ernaar om 4 keer per jaar met alle schoolspecialisten/talentbegeleider en de HB-coördinator samen te komen om beleid en implementatie te bespreken.

3. Signalering meer/hoogbegaafden

Op de St. Antoniusschool zijn de leerkrachten bekend met de volgende profielen van hoogbegaafdheid.

Type 1: De succesvolle leerling

- Presteert 'relatief 'goed
- Perfectionistisch
- Stelt zich afhankelijk op
- Behoefte aan bevestiging

Type 2: De zelfstandige leerling

- Passende resultaten
- Zelfstandig
- Doelgericht
- Goede sociale vaardigheden
- Creatief
- Enthousiast
- Veerkrachtig
- Zelfkennis
- Intrinsiek gemotiveerd

Type 3: De uitdager

- Zeer creatief
- Zoekt discussie op
- Impulsief/weinig zelfcontrole
- Inconsistent in werk
- Stemmingswisselingen
- Eerlijk en direct
- Competitief
- Daagt uit

Type 4: De onderduikende leerling

- Past zich aan
- Niet bijzonder
- Ontkent begaafdheid averechts
- Valt uit bij verrijking
- Wijst uitdaging af
- Wisselende vriendschappen
- Veelal meisjes
- Vaak onzeker
- Aanmoediging werkt
- Wil er graag bij horen
- Geen band met de leerkracht

Type 5: De dubbel bijzondere leerling

- Aangeleerd hulpeloos
- Werkt inconsistent
- Snel ontmoedigd
- Reageert af / verstoort
- Laag zelfbeeld
- Chaotisch
- Grote schommelingen in intelligentieprofiel
- Mogelijk partieel begaafd

Type 6: Drop-out

- Neemt niet altijd deel aan onderwijs
- Maakt taken niet af
- Zoekt spanning
- Zoekt buitenschoolse uitdaging
- Laag zelfbeeld
- Verwaarloost zichzelf minder
- Voelt zich niet geaccepteerd
- Verzet zich tegen autoriteit
- Isoleert zichzelf
- Reageert af/verstoort
- Creatief
- Defensief
- Presteert gemiddeld of
- Intensieve begeleiding nodig

Om begaafde leerlingen vroegtijdig te signaleren kiest St Antonius ervoor bij instroom van de kleuters gebruik te maken van de volgende fases

Fase 1: intake
Voorafgaande aan de intake vullen ouders een anamnese formulier in waarin de vragen vanuit "Knappe Kleuters" zijn opgenomen. Tijdens het intakegesprek tussen de leerkracht en ouders wordt deze lijst doorgenomen. Er wordt door de leerkracht nadrukkelijk doorgevraagd naar het beeld van de leerling. We vertellen de ouders over de komende signaleringsfase waarover de ouders na 4 tot 6 weken onderwijs worden geïnformeerd in het zogenaamde voortgangsgesprek

Fase 2: observatieperiode
De groepsleerkracht laat de leerling in de eerste schoolweek een menstekening maken. Deze test van Goodenough wordt gescoord door de Talentbegeleider. In de eerste 4 weken wordt het gedrag en de ontwikkeling geobserveerd. Na deze weken wordt op basis van de test van Goodenough en de observatie bepaald welke leerling vermoedelijk begaafd is. Deze leerlingen worden besproken met de Talentbegeleider en IBer. In het voortgangsgesprek met ouders worden zij geïnformeerd over wat we hebben gesignaleerd en hoe we verder gaan.

Fase 3: extra werk
De kleuters worden goed geobserveerd en gevolgd. Zij krijgen in de klas werkjes op niveau en extra uitdaging in de klas en bij de Talentbegeleider. Extra uitdaging in de vorm van Levelspel. De IBer en de Talentbegeleider worden op de hoogte gehouden van de ontwikkelingen. Ouders worden op de vaste gespreksmomenten van school bij gepraat en indien nodig worden er extra momenten gepland om ouders op de hoogte te stellen.

Fase 4: doortoetsen/versnellen
Mocht de extra uitdaging niet voldoende zijn, dan kan er gekozen worden voor een versnelling. Dit gaat in overleg met leerkracht, ouders, Talentbegeleider en IBer. Hierbij wordt gekeken naar de sociaal-emotionele ontwikkeling van de leerling: kan hij het mentaal aan om in een klas te komen met oudere leerlingen. Daarnaast wordt er doorgetoetst met de Cito door de Talentbegeleider of de IBer. Als de leerling op de toets een jaar vooruit nog een I of II score heeft, op rekenen, spelling en begrijpend lezen, kan hij versnellen. Van rekenen en spelling wordt altijd een foutenanalyse gemaakt om te kijken wat de hiaten zijn en hier wordt extra aandacht aan besteed om deze weg te werken.
Indien nodig kan er in overleg met ouders via het CJG een onderzoek op IQ gedaan worden.

Signalering hogere groepen

Voor de signalering van meer-hoogbegaafde leerlingen vullen we in de groepen 3 en 5 het signaleringsinstrument DHH-PO voor alle leerlingen in. Daaruit kunnen meer-hoogbegaafde leerlingen komen waarvoor we ook de stappen van fase 3 en 4 gaan doorlopen. Zij krijgen extra uitdaging in de vorm van Levelwerk en/of gaan aan de slag met de Pittige Plus Torens. Leerlingen uit alle jaargroepen worden in de leerlingbespreking met IBer besproken. Wanneer hierbij signalen worden aangegeven die duiden op meer/hoogbegaafdheid wordt de Talentbegeleider ingeschakeld en kan DHH-PO ingezet en kan fase 3 en 4 worden doorlopen.

4. Signalering onderpresteerders

Het signaleren van onderpresteren

Op de St. Antoniusschool volgen we de ontwikkeling van een leerling door de executieve functies in beeld te brengen. Executieve functie sturen het gedrag en het denken van mensen aan. Wanneer deze niet in balans zijn ontwikkeld kan een leerling zich niet optimaal ontwikkelen. Bij alle leerlingen leidt dit tot onderpresteren en komen dus niet optimaal tot bloei. Kijkend naar de meer/hoogbegaafden wordt dit vaak ontdekt als een ouder een ander beeld heeft van een kind dan de groepsleerkracht en IB-er.
Bij het signaleren van onderpresteren gaat de Antoniusschool uit van het onderpresteermodel. Dit model beschrijft dat onderpresteren doorgaans drie fases doorloopt.

De denkluie onderpresteerder: Denkluie onderpresteerders halen vaak nog goede resultaten maar hebben een gebrekkige werkhouding. Zij werken vooral snel en slordig en beschrijven het verrijkingswerk vaak als saai. Vaak speelt het opleven tegen verwachtingen een grote rol.

De faalangstige onderpresteerder: Faalangstige onderpresteerders hebben vaak een gespannen lichaamshouding. Deze kinderen vragen veel bevestiging of worden onzichtbaar door zich aan te passen aan de groepsnorm. Vaak is er een grote discrepantie tussen gedrag thuis en op school.

De gedemotiveerde onderpresteerder: Gedemotiveerde onderpresteerders hebben vaak een hekel aan school. Zij weigeren zich in te spannen en halen onvoldoende resultaten. Deze kinderen hebben weinig tot geen vrienden en neigen naar depressiviteit.

Hoe eerder onderpresteren wordt herkend, hoe eenvoudiger men het onderpresteren kan keren. Om onderpresteren tijdig te herkennen doorlopen we de volgende fasen

Fase 1: observatie
De leerkrachten op de St. Antonius realiseren zich dat onderpresteren herkennen lastig kan zijn. Indien leerkrachten of ouders aangeven dat een kind aan het onderpresteren is, wordt er direct gehandeld. Een zorgvraag vanuit ouders of leerkrachten is genoeg reden om het gesprek aan te gaan. Zodra er signalen zijn worden de IB-er en de Talentbegeleider gevraagd te observeren in de groep.

Fase 2: gesprek met ouders
Wanneer uit deze signalen het vermoeden van onderpresteren ontstaat wordt er een gesprek met ouders gevoerd over het gedrag thuis. Hierbij wordt voornamelijk gelet op een discrepantie tussen het gedrag van de leerling op school en thuis. Kinderen die op school heel braaf zijn maar thuis gefrustreerd, kinderen die thuis complexere tekeningen maken dan op school.

Fase 3: Aanpak
Indien we vermoeden dat we te maken hebben met een onderpresteerder, wordt het schoolwerk aangepast. Zo wordt het werk gecompact en wordt er verrijking aangeboden. Dit alles onder toeziend oog van de Talenbegeleider. Doel is om de leerling weer aan het werk te krijgen.
Indien nodig kan er met ouders gekeken worden of er een noodzaak is om een IQ onderzoek te doen via het CJG. Dan kan er ook eventueel externe hulp ingezet worden.

5. Begeleiding meer/hoogbegaafden

St. Antonius volgt bij het begeleiden van begaafde kinderen het interventiemodel: de drie V's. De begeleiding van meer-/hoogbegaafde leerlingen op St. Antonius bestaat uit drie interventies: versnellen, verrijken en verbinden.

Versnellen

De leerstof versnelt doorwerken

Meer-/ hoogbegaafden hebben vanwege een andere ontwikkeling van het brein minder herhaling nodig. Op St. Antonius werken we met dynamische groepsplannen waarbij vooraf getoetst wordt wat in een blok/thema wordt aangeboden. Mede op basis daarvan wordt de compacting route bepaald. De vrijgekomen tijd is voor het maken van verrijkingswerk.

Een groep overslaan

Gebeurt als het nodig is omdat het sociaal-emotioneel welzijn in het gedrang is. Bij deze beslissing zijn de ouders, de leerkracht, de Talentbegeleider, de IBer en evt externen betrokken.

Verrijken

Op St. Antonius streven we ernaar om meer-/hoogbegaafde leerlingen met verrijkingswerk in de jaargroep te begeleiden. In het verrijkingswerk is zowel een vorm van verbreding als verdieping opgenomen omdat we werken met Levelwerkboxen voor de groepen 3 t/m 8. In de groepen 1 en 2 wordt gewerkt met Levelspel.
Meer-/Hoogbegaafde leerlingen besteden iedere dag hun door het compacten vrijgekomen tijd aan het verrijkingswerk. Op St. Antonius gelden de onderstaande afspraken met betrekking tot het verrijkingswerk.

- Kinderen met compacting werk maken eerst het reguliere werk, daarna hun extra werk. In de toekomst hopen we hier een aanpassing in te doen, nl dat zij eerst het verdiepingswerk maken, daarna het reguliere werk.
- Hoogbegaafde leerlingen krijgen op gezette tijden instructie van de leerkracht voor hun verrijkingswerk. Ze werken daarbij met een planning en duidelijke afspraken wat wanneer en hoe ingeleverd moet zijn
- Hoogbegaafde leerlingen volgen de planning die zij met de leerkracht maken. Indien het werk niet af is, zijn hier consequenties aan verbonden.
- Verrijkingswerk vanuit de Pittige Plus Torens wordt beoordeeld met een cijfer. Niet enkel het resultaat, maar ook de werkhouding en de mate van sociaal-emotionele groei krijgen een beoordeling.

Verbinden

Meer/Hoogbegaafde leerlingen moeten, om de sociaal-emotionele ontwikkeling te bevorderen, in contact worden gebracht met ontwikkelingsgelijken.
Om dit te kunnen doen werken we op de St Antonius met de Pittige Plustorens. Hierin wordt groepsoverstijgend samen aan een project gewerkt onder begeleiding van de Talentbegeleider. Ook mogen kinderen in de klas samen werken aan hun Levelwerk. De leerkracht bekijkt 1 keer in de week hun gemaakte werk.

6. Mindset/Psycho educatie

De afgelopen jaren is de mindsettheorie van Carol Dweck steeds bekender geworden in Nederland. En dat is goed nieuws, want een groeimindset helpt kinderen (en volwassenen) het beste uit zichzelf te halen. Het zorgt ervoor dat je uitdagingen aangaat, dat je niet opgeeft bij tegenslagen, dat je het oké vindt om hard te werken, dat je openstaat voor kritiek en dat je inspiratie vindt in het succes van anderen.
Je kunt van mindset veranderen! Als je vanuit een groei mindset denkt –dit geldt zowel voor kinderen als voor volwassenen- dan ga je op een andere manier naar uitdagingen kijken. Faalangst kan verdwijnen, en elke stap buiten je comfortzone wordt gemakkelijker om te zetten.

Op de St. Antoniusschool krijgen leerlingen waarvan wij denken dat het nodig is begeleiding dmv. lessen Mindset. Zij komen wekelijks in kleine groepjes bij de Talentbegeleider hun les volgen. De leerkracht kan in het mapje zien wat de leerlingen bij deze lessen bespreken. De leerkracht stelt in eerste instantie ouders op de hoogte, tijdens de vaste contactmomenten. Mochten ouders dit willen dan kan de Talentbegeleider worden benaderd voor extra informatie.

Deze begeleiding wordt gegeven vanuit verschillende methodes:

Groep 1 / 2
Breinhelden

Groep 3 / 4
Groei in je groep

Groep 5/6
Breinhelden
Cheetahboek
Mindset: Fixie-Growie

Groep 7 / 8
Mindset: Fixie-Growie
LEF

7. Evaluatie

Evaluatie vindt op verschillende momenten in het proces in de begeleiding van meer-/hoogbegaafde leerlingen plaats.

In de groepen 1 –2

Als de menstekening opvallend is bij de intake, wordt de Talentbegeleider erbij betrokken. Samen met de leerkracht wordt gekeken of Levelwerk of Mindset nodig is. Omdat de Talentbegeleider regelmatig in de klas is, is zij nauw betrokken bij de ontwikkeling van de kinderen en kunnen er snel aanpassingen gedaan worden, indien nodig. Ouders worden hierbij betrokken en op de gezette schoolafspraak momenten bij gepraat.
Indien nodig zal er een extra moment plaatsvinden.

In de groepen 3 t/m 8

Om te signaleren gebruiken we de quickscan van DHH-PO in de groepen 3 en 5. Wanneer hieruit leerlingen naar voren komen worden de gegevens met de Talentbegeleider geëvalueerd om te kunnen wat de volgende stap is.
Ook in andere klassen kan er signalering plaatsvinden. Wanneer nodig kan de Talenbegeleider of de IBer een observatie doen en zal de Talentbegeleider een gesprek aangaan met de leerling. Hierna wordt er gekeken wat er nodig is: compacten, Levelwerk en/of Pittige Plustorens.
Ouders worden door de leerkracht op de hoogte gesteld van alle stappen die er genomen worden.
Het verrijkingswerk vanuit de Pittige Plus Torens wordt beoordeeld met een cijfer. Niet enkel het resultaat, maar ook de werkhouding en de mate van sociaal-emotionele groei krijgen een beoordeling.

Meetbaarheid
Het effect van de begeleiding voor hoogbegaafden wordt gemeten op basis van:

- Toetsresultaten en Cito-scores.
- Psychosomatische klachten en schoolverzuim.
- SCOL, vragenlijst sociaal emotioneel welzijn.
- Indruk van de groepsleerkracht, ouders en Talentbegeleider van het kind.

Financiering en werkdruk
De talentbegeleider heeft 4 dagdelen om te werken met meer- /hoogbegaafde kinderen.
De onderverdeling is nu als volgt:

- 1 dagdeel Pittige Plustorens
- 1 dagdeel begeleiding Levelwerk onderbouw
- 2 dagdelen begeleiding mindset/psycho educatie
- Breinhelden wordt gegeven in de kleutergroepen en als groepsaanpak in groep 6.

Leerkrachten in de bovenbouw doen zelf hun levelwerk begeleiding.
Materialen en uren worden bekostigd uit de basis- en lichte ondersteuningsmiddelen.

STICHTING PRIMAIR
ONDERWIJS ZUNDERT

PROTOCOL Hoogbegaafdheid
De Wegwijzer

SPOZ
Molenstraat 170 A
4881GG Zundert
06 -21 71 25 50
bestuurskantoor@spoz.nl
www.spoz.nl

Inhoudsopgave

1. Kernbepaling 2

2. Randvoorwaarden 4

3. Signalering meer/hoogbegaafden.....5

4. Signalering onderpresteerders.....6

5. Begeleiding meer/hoogbegaafden.....7

6. Begeleiding Onderpresteerders 10

7. Evaluatie 11

1. Kernbepaling

Het onderstaande beleidsplan biedt een opzet voor een solide beleid voor meer- en hoogbegaafde leerlingen en kleuters met een ontwikkelingsvoorsprong. Het is belangrijk om afspraken over de begeleiding van ontwikkelingsvoorsprong en meer – en hoogbegaafdheid vast te leggen op papier. Op deze wijze weet men hoe te handelen, ook wanneer verantwoordelijken voor de huidige begaafdheidsbegeleiding de school verlaten.

Wij spreken in ons beleidsplan over kleuters met een ontwikkelingsvoorsprong en over meer- en hoogbegaafde leerlingen.

Doelgroep
Dit beleidsplan richt zich op alle leerlingen die (vermoedelijk) hoogbegaafd zijn. Een leerling valt onder deze noemer indien hij of zij voldoet aan een of meer van de onderstaande punten:
Een IQ-score van 130 of hoger gemeten in een intelligentieonderzoek.
Een voorsprong van gemiddeld twaalf maanden op de lesstof.
Een vermoeden van onderpresteren in samenspraak met hoogbegaafdheid.

Statistisch gezien voldoet 1 op de 37 leerlingen (in het regulier basisonderwijs) aan de bovenstaande definitie van hoogbegaafdheid. Gezien dat omgevingsfactoren een rol spelen, varieert de kans in een schoolsetting van ongeveer een op de 25 tot een op 50. De Wegwijzer (school van 113 leerlingen oktober 2019) verwacht minstens twee en maximaal vijf hoogbegaafde leerlingen.

Daarnaast richten wij ons beleidsplan op kleuters met een ontwikkelingsvoorsprong en op leerlingen die meer begaafd zijn. Een leerling valt onder deze noemer indien hij/zij voldoet aan de volgende punten:
Leerling scoort opvallend bij de menstekening
Leerling komt vanuit DHH-PO quickscan in groep 3-5 (medio afname) als opvallend naar voren
Vanuit gesprekken met ouders, kind, leerkrachten, schoolspecialisten en hb-coordinator.

Met meerbegaafde leerlingen wordt feitelijk de 16 procent best presterende leerlingen bedoeld, leerlingen die beter kunnen presteren als ze uitdagender onderwijs krijgen.

Visie hoogbegaafdheid
"Elk kind heeft het recht zich te ontplooien, wij hebben de plicht het hierin te ondersteunen." Dit is de slagzin die De Wegwijzer inspireert om zich in te zetten voor meer – en hoogbegaafde leerlingen en kleuters met een ontwikkelingsvoorsprong.

Missie hoogbegaafdheid
De Wegwijzer streeft naar een begeleiding waarbij kleuters met een ontwikkelingsvoorsprong en meer- en hoogbegaafde kinderen:
Worden uitgedaagd en geprikkeld om het beste uit zichzelf te halen.
Zich gehoord, geaccepteerd, veilig en begrepen voelen.
Enerzijds richt deze missie zich op excellentie, kinderen moeten de kans krijgen om hun cognitieve talenten te benutten. Anderzijds richt deze missie zich op het voorkomen van onderpresteren, kinderen moeten uitgedaagd worden en voldoende aansluiting vinden zodat zij ook op sociaal-emotioneel gebied tot ontplooiing kunnen komen.

Kwaliteitseisen onderwijs

De Wegwijzer wil zo veel mogelijk voldoen aan de kwaliteitseisen van het Nederlands onderwijs. Op het gebied van hoogbegaafdheid wordt hierbij nadrukkelijk gelet op het Internationaal Verdrag Inzake de Rechten van het kind, waaraan de Nederlandse staat verbonden is. Hierin wordt in artikel 29, lid 1 benoemd dat: "Het onderwijs aan het kind dient gericht te zijn op: een zo volledig mogelijke ontplooiing van de persoonlijkheid, talenten en geestelijke en lichamelijke vermogens van het kind." Naast dit verdrag, streeft De Wegwijzer naar het realiseren van een ononderbroken ontwikkelingstraject, zoals benoemd in de Wet op Primair Onderwijs artikel 8: "Het onderwijs wordt zodanig ingericht dat de leerlingen een ononderbroken ontwikkelingsproces kunnen doorlopen. Het wordt afgestemd op de voortgang in de ontwikkeling van de leerlingen." De Wegwijzer reflecteert actief of het te allen tijde aan de bovenstaande criteria voldoet.

2. Randvoorwaarden

Randvoorwaarde: scholing en kennis
Op De Wegwijzer streven wij naar een vroegtijdige signalering en begeleiding van meer- en hoogbegaafdheid. Dit minimaliseert de kans op onderpresteren. Om een vroegtijdige signalering en begeleiding te garanderen hebben de schoolspecialist en de IB'er van De Wegwijzer nascholing genoten op het gebied van hoogbegaafdheid. Tezamen met de bovenschoolse HB-coordinator vormen zij de werkgroep die beleid schrijft en collega's helpt bij het verbeteren van de begaafdheidsbegeleiding.

Naast de scholing van de bovengenoemde functies heeft elke docent en begeleider op De Wegwijzer deelgenomen aan een studiedag hoogbegaafdheid en hebben zij het besef dat:

- Zij in aanraking komen met hoogbegaafde leerlingen.
- Hoogbegaafde leerlingen kunnen onderpresteren (en daardoor mogelijk niet opvallen).
- Hoogbegaafde leerlingen een andere belevings- en gevoelswereld hebben.
- Versnellen de beste interventie is voor hoogbegaafden.
- Zij de leerstof van de hoogbegaafde leerlingen willen compacten (streven = 2-3 uur per dag).
- Zij de leerlingen verrijkingsopdrachten willen bieden (met begeleiding).
- Zij contact tussen ontwikkelingsgelijken willen stimuleren (middels een peergroep).

Randvoorwaarde: passend aanbod
Passend aanbod betekent een volledige en juiste implementatie van het interventiemodel. Op De Wegwijzer krijgen leerlingen de kans om leerjaren over te slaan, te compacten, verdiepingswerk te maken, verbredingsprojecten te doen en deel te nemen aan peergroepen en een ploeterklas. De implementatie van het interventiemodel is noodzakelijk om enerzijds excellentie te stimuleren en anderzijds onderpresteren te voorkomen en te remediëren. Het implementeren van het interventiemodel is een investering, hierbij let De Wegwijzer op de aanwezigheid van:

- Voldoende signaleringsinstrumenten en tijd om hoogbegaafdheid te herkennen.
- Voldoende tijd voor het doortoetsen (of de aanwezigheid van generieke compacterslijnen).
- Voldoende tijd voor de groepsleerkracht om begeleiding te bieden in het verrijkingswerk.
- Voldoende verrijkingsmaterialen (in ieder geval een doorlopende lijn op het leren leren).
- Voldoende tijd voor de ploeterklasbegeleider en IB'er (ten minste 8 werkuren per week).
- Een beschikbare ruimte voor de ploeterklas met aanwezige laptops voor projectonderwijs.

De Wegwijzer voert actief gesprekken met leerlingen en begeleiders om de huidige kwaliteit van de voorzieningen te toetsen. Op basis van deze gesprekken worden aanpassingen doorgevoerd.

Randvoorwaarde: samenwerking in de regio
De Wegwijzer heeft een werkgroep hoogbegaafdheid die wekelijks kort bijeenkomt om de vorderingen en obstakels binnen de school te bespreken. Indien nodig maakt de werkgroep aanpassingen in het beleid. Er wordt actief samengewerkt met zorginstanties en psychologen om gericht te kunnen doorverwijzen wanneer externe expertise vereist is. De Wegwijzer geeft in de overdracht naar het voortgezet onderwijs de intelligentie van een kind door.

Om de kwaliteit van de begeleiding van De Wegwijzer staande te houden nemen onze begaafdheidsspecialisten deel aan werkgroepen binnen het eigen bestuur en de bovenschools HB-coördinator neemt deel aan netwerkbijeenkomsten in de regio en binnen het samenwerkingsverband.
Ouders worden actief betrokken bij de signalering en begeleiding en is De Wegwijzer meer dan bereid om het gesprek aan te gaan wanneer hier behoefte aan is.

3. Signalering meer/hoogbegaafden

Om kleuters met een ontwikkelingsvoorsprong en meer –en hoogbegaafde leerlingen vroegtijdig te signaleren doorloopt De Wegwijzer drie tot vier fases tijdens het signaleringsproces. Door deze fases structureel te doorlopen verhoogt De Wegwijzer de kans aanzienlijk om hoogbegaafde kinderen vroegtijdig te signaleren.
Onderstaande fases worden gerealiseerd in de komende 3 jaren (2019- 2022).

Fase 1: het intakegesprek
Tijdens het intakegesprek wordt gelet op kenmerken van hoogbegaafdheid die de ouders te kennen geven. Ouders vullen een lijst in, waarin wordt gelet op ontwikkelingskenmerken van hoogbegaafde kinderen van 0 tot 5 jaar in. Indien tijdens het gesprek blijkt dat er mogelijk sprake is van hoogbegaafdheid, wordt een gesprek met de IB'er , leerkracht en ouders ingepland. Hierbij is het belangrijk hen in te lichten over de komende signaleringsfases en de daaropvolgende begeleiding vanuit school. Indien er tijdens het intakegesprek al een bevestiging van hoogbegaafdheid is, bijvoorbeeld door een intelligentietest, worden de ouders uitgenodigd voor een apart gesprek met de IB-er en de leerkracht om verdere info te delen over het begeleidingsprotocol op school.

Fase 2: observatieperiode
De groepsleerkracht wordt ingelicht door de IB'er en let gedurende vier weken op het gedrag van een vermoedelijke kleuter met ontwikkelingsvoorsprong en of meer –en hoogbegaafd kind.De leerkracht gebruikt hiervoor als handvat een signaleringsprotocol en vult dit aan met didactische technieken om te onderzoeken of er sprake is van een ontwikkelingsvoorsprong of meer- en hoogbegaafd kind. Het is belangrijk dat de groepsleerkracht gedurende deze maand met regelmaat de pauze bijwoont en ten minste een gesprek met de ouders voert over het gedrag thuis.

Op basis van de opgedane kennis tijdens de eerste observatieperiode gaat de groepsleerkracht in gesprek met de IB'er en bespreken zij of er kenmerken van ontwikkelingsvoorsprong of meer- en hoogbegaafdheid verder naar boven zijn gekomen. Indien dit het geval is, begint de fase van het doortoetsen.

Fase 3: doortoetsen
De groepsleerkracht start met doortoetsen wanneer het kind besproken is met ib-er en schoolspecialist. Hierbij biedt de leerkracht de leerling de cito toets aan op basis van wat het functionerings niveau aangeeft. Daarnaast worden de methodegebonden toetsen gebruikt om eventuele hiaten op te sporen. Men toetst door tot een IV score. Het doortoetsen gebeurt per vak apart en er wordt per vak gedocumenteerd wat de resultaten zijn.

Aan het einde van het doortoetsen besluit de school, in samenspraak met ouders, dat het genoeg zekerheid heeft over het niveau van het kind (gemiddeld 12 maanden voorsprong), of dat een intelligentietest alsnog vereist is.

Fase 4: het intelligentieonderzoek
Als er na de fase van het doortoetsen twijfel over het kind is, een vermoeden van onderpresteren of onenigheid tussen ouders en school, wordt een intelligentietest afgenomen. De test die wordt afgenomen is bij voorkeur de WPPSI, WISC-V of RAKIT. De psycholoog die deze test afneemt, moet voldoende kennis hebben van hoogbegaafdheid. Hiervoor kan gezocht worden binnen het ECHA-netwerk of het Kwaliteitsregister Hoogbegaafdheid.

4. Signalering onderpresteerders

Het signaleren van onderpresteren
Indien er het vermoeden bestaat dat een kind aan het onderpresteren is en daardoor niet naar voren komt uit het doortoetsen worden er stappen gezet om de signalering te bevorderen. Onderpresteren wordt vaak ontdekt als een ouder of schoolspecialist een ander beeld heeft van een kind dan de groepsleerkracht. De Wegwijzer werkt met signaleringslijsten om onderpresteerders te herkennen en tevens zijn er ten minste drie leerkrachten vaardig op dit gebied. Bij het signaleren van onderpresteren gaat De Wegwijzer uit van het onderpresteermodel. Dit model beschrijft dat onderpresteren doorgaans drie fases doorloopt.

De denkluie onderpresteerder: Denkluie onderpresteerders halen vaak nog goede resultaten maar hebben een gebrekkige werkhouding. Zij werken vooral snel en slordig en beschrijven het verrijkingswerk vaak als saai. Vaak speelt het opleven tegen verwachtingen een grote rol.

De faalangstige onderpresteerder: Faalangstige onderpresteerders hebben vaak een gespannen lichaamshouding. Deze kinderen vragen veel bevestiging of worden onzichtbaar door zich aan te passen aan de groepsnorm. Vaak is er een grote discrepantie tussen gedrag thuis en op school.

De gedemotiveerde onderpresteerder: Gedemotiveerde onderpresteerders hebben vaak een hekel aan school. Zij weigeren zich in te spannen en halen onvoldoende resultaten. Deze kinderen hebben weinig tot geen vrienden en neigen naar depressiviteit. Deze kinderen krijgen hun begeleiding voornamelijk van de HB-coördinator (bovenschools).

Hoe eerder onderpresteren wordt herkend, hoe eenvoudiger men het onderpresteren kan keren. Om onderpresteren tijdig te herkennen doorloopt De Wegwijzer drie fases tijdens de signalering.

Fase 1: observatie
De Wegwijzer realiseert dat onderpresteren herkennen lastig kan zijn. Indien leerkrachten of ouders aangeven dat een kind aan het onderpresteren is, wordt er direct gehandeld. Een zorgvraag vanuit ouders of leerkrachten is genoeg reden om het gesprek aan te gaan. Naast de controle vanuit ouders kennen de groepsleerkrachten op De Wegwijzer de signalen van onderpresteren en observeert de schoolspecialist tweemaal per jaar als vorm van controle op de signalering.

Fase 2: gesprek met ouders
Bij het vermoeden van onderpresteren wordt er een gesprek met ouders, leerkracht, ib-er en schoolspecialist gevoerd over het gedrag thuis. Hierbij wordt voornamelijk gelet op een discrepantie tussen het gedrag van het kind op school en thuis. Kinderen die op school heel braaf zijn maar thuis gefrustreerd, kinderen die thuis complexere tekeningen maken dan op school, dit zijn signalen waar De Wegwijzer op let.

Fase 3: intelligentieonderzoek
Indien op basis van de oudergesprekken een vermoeden van onderpresteren naar voren komt, wordt het kind zo snel mogelijk doorgestuurd naar een psycholoog voor een psychologisch onderzoek. Bij voorkeur wordt gekozen voor een hoog aangeschreven instituut zoals het CBO.

Zodra een leerling als hoogbegaafde onderpresteerder is gediagnosticeerd, start het begeleidingstraject. Het kind wordt hierbij behandelt als een hoogbegaafd kind, dat houdt in dat de onderwijsinterventies (versnellen, verrijken en verbinden) nog steeds worden getroffen. Hiernaast krijgt het kind extra begeleiding om het onderpresteren te remediëren.

5. Begeleiding meer/hoogbegaafden

De Wegwijzer volgt bij het begeleiden van hoogbegaafde kinderen het interventiemodel: de drie V's. De begeleiding van hoogbegaafde leerlingen op De Wegwijzer bestaat uit drie interventies: versnellen, verrijken en verbinden. Alle hoogbegaafde kinderen genieten alle drie de interventies op De Wegwijzer, tenzij een ander advies is gegeven op basis van (psychologisch) onderzoek.

Versnellen
Een groep overslaan Hoogbegaafde kinderen op De Wegwijzer slaan, ter bevordering van de ontwikkeling, een klas over als dit passend is bij de behoefte van het kind. Bij voorkeur doen hoogbegaafde leerlingen de kleuterklassen in een jaar. Indien het kind niet in een combinatiejaar zit, wordt hij zo spoedig mogelijk versneld naar het volgende leerjaar. Bij een tijdige herkenning resulteert dit erin dat het kind op een vijfjarige leeftijd naar groep drie gaat. Ook als het kind pas in een hoger leerjaar wordt herkend, wordt het alsnog versneld. (mits dit passend is bij de behoefte van het kind)

Gedurende de eerste maand na de versnelling zijn er twee gesprekken met het kind over de versnelling en mag het kind (indien gewenst) een dagdeel per week terug naar de oude groep. Indien er hiaten zijn, worden deze behandeld in de ploeterklas waar het kind een dagdeel per week naartoe gaat. Uiterlijk een maand na de versnelling begint het kind met verrijking en verdieping op eenzelfde wijze als de andere hoogbegaafden.

Wanneer versnellen
- In de kleuterklassen, groep 1/2 in een jaar doen of groep 1 overslaan
- Versnellen voor groep 5 kan zorgen voor een goede sociale/emotionele ontwikkeling, dit is wenselijk in verband met de sociale adaptiviteit.
- Op latere leeftijd zo snel mogelijk versnellen. (hetzij door compacten of een groep overslaan)

Compacten
Hoogbegaafden hebben vanwege een andere ontwikkeling van het brein minder herhaling nodig. De leerkrachten op De Wegwijzer maken de lesstof compact om zodoende tijd vrij te maken voor het verrijkingswerk. Voor het compacten gelden de volgende regels:
- 50-75% van de reguliere stof wordt geschrapt.
- 75-100% van de herhalingsstof wordt geschrapt.
- Er wordt twee tot drie uur per dag vrijgemaakt voor het verrijkingswerk.

Verrijken
Op De Wegwijzer werken alle hoogbegaafde kinderen vanaf groep 3 met verrijkingswerk. In het verrijkingswerk is zowel een vorm van verbreding als verdieping opgenomen. Hoogbegaafde kinderen besteden twee tot drie uur per dag aan het verrijkingswerk. Op De Wegwijzer gelden de onderstaande afspraken met betrekking tot het verrijkingswerk.
- Hoogbegaafde kinderen maken eerst het verdiepingswerk, daarna het reguliere werk en als dat af is het verbredingswerk.
- Hoogbegaafde kinderen werken zelfstandig aan het verrijkingswerk, in de klas hangen posters met daarop alle praktische afspraken vermeld (zoals waar bewaar je het werk).
- Hoogbegaafde kinderen volgen planningen die zij maken in de ploeterklas. Indien het werk niet af is, zijn hier consequenties (zoals nablijven om het werk af te maken) aan verbonden.
- Hoogbegaafde kinderen krijgen in de ploeterklas een extra vak aangeboden waarvoor zij (plaatsvervangend) huiswerk meekrijgen.
- Verrijkingswerk wordt beoordeeld met een cijfer. Niet enkel het resultaat, maar ook de werkhouding en de mate van sociaal-emotionele groei krijgen een beoordeling.

Verbinden
Hoogbegaafde kinderen moeten, om de sociaal-emotionele ontwikkeling te bevorderen, in contact worden gebracht met ontwikkelingsgelijken. Om dit te realiseren treft De Wegwijzer de onderstaande maatregelen.

Peergroep
Hoogbegaafde kinderen worden in de klas naast andere meer- of hoogbegaafde kinderen geplaatst. De Wegwijzer vormt zogeheten peergroepen waar meer- of hoogbegaafde kinderen bij twee kinderen met een gemiddelde intelligentie in een groep zitten. Zodoende kan het kind samenwerken, zich spiegelen aan een ontwikkelingsgelijke en leert het ook om te gaan met kinderen van een andere intelligentie.

Ploeterklas
Alle hoogbegaafde kinderen gaan op de Wegwijzer vanaf groep vijf een dagdeel per week (ongeveer 200 minuten) naar de ploeterklas.(in de bieb) In de ploeterklas wordt met behulp van de materialen gewerkt aan het leren leren (Levelwerk) , de sociaal-emotionele ontwikkeling (Mindset) en het op peil houden van de motivatie middels projectmatig werken (pittige plustorens)
Lesrooster Ploeterklas 2020:
8.45-9.45 uur smartgames (uit Levelwerk) en Levelwerk , we bespreken en vooruit plannen van het werk.
9.45-11:00 uur (inclusief 15 minuten pauze) mindset (de mappen Groei in je groep, Mindset en lef van Het Talentenlab)
11:00 -12.00 uur Pittige Plustorens, Powerplay (State of Play Leander Rowen, 2014) en 1 op 1 gesprekken ter evaluatie.

Doel van de ploeterklas
De ploeterklas heeft als doel om excellentie te stimuleren en onderpresteren te voorkomen en te remediëren. Doordat de kinderen een keer per week samenkomen met ontwikkelingsgelijken om te werken aan specifieke uitdagingen voor hoogbegaafden, wordt zowel de cognitieve als sociaal-emotionele ontwikkeling gestimuleerd.

Aanmeldingscriteria ploeterklas
Een leerling wordt toegelaten tot de ploeterklas indien hoogbegaafdheid is vastgesteld middels doortoetsen, middels observatie o.b.v. valide signaleringsintrumenten (DHH-PO) of middels een erkende intelligentietest. Wanneer er een sterk vermoeden is van hoogbegaafdheid in combinatie met onderpresteren wordt de leerling (ongeacht resultaten) ook toegelaten in de ploeterklas. Mochten er na de plaatsing van kinderen, die aan de bovenstaande harde criteria voldoen, nog plaatsen over zijn, dan vult men de groep met meerbegaafden die een sterke onderwijsbehoefte tonen. Hiervoor kan men eventueel een proefperiode van een 1 blok (vakantie tot vakantie) benutten. In principe worden kinderen niet geschrapt en nemen zij zes jaar deel aan de ploeterklas.
We maken gebruik van “harde” aanmeldcriteria en “zachte” aanmeldcriteria.

De kinderen die onder de harde aanmeldcriteria vallen gaan sowieso, zonder verdere discussie, naar de ploeterklas.
De harde aanmeldcriteria:
Kinderen voldoen aan de **harde** aanmeldingscriteria indien:
*De hoogbegaafdheid is vastgesteld middels een erkenede intelligentietest, afgenomen bij een organisatie die de school betrouwbaar acht.
*Een vermoeden van hoogbegaafdheid is vastgesteld door het kind door te toetsen.
*Een vermoeden van hoogbegaafdheid in combinatie met onderpresteren is vastgesteld basis van persoonskenmerken-en eigenschappen.

De zachte aanmeldcriteria:
Ook meerbegaafden kunnen baat hebben bij begeleiding in de ploeterklas. Men ziet dat de meeste scholen plaatsen overhouden in de ploeterklas wanneer zij enkel hoogbegaafde leerlingen toelaten. De vrije plaatsen kan men goed benutten voor het toelaten van meerbegaafde leerlingen. Deze leerlingen worden toegelaten indien:

- Zij een sterke behoefte hebben aan ondersteuning in het leren leren.
- Zij een sterke aansluiting hebben met de andere hoogbegaafde kinderen en op andere plekken moeizaam tot sociaal contact komen.
- Zij gedemotiveerd overkomen en behoefte hebben aan persoonlijke begeleiding.

Cito-scores en dergelijke zijn geen onderdeel van de aanmeldcriteria van een ploeterklas. Wel kunnen dergelijke scores een aanleiding zijn om het kind verder te onderzoeken.

Lesprogramma
Het lesprogramma van de ploeterklas bevat een vast aantal onderdelen:

- Sociaal-emotionele ontwikkeling
- Leren leren
- Projectmatig werken

Werkwijze
In de ploeterklas wordt er gestructureerd gewerkt. Er worden wekelijks verwachtingen aan de kinderen gesteld, zij volgen een planning (die gemaakt wordt in de ploeterklas) en er volgen consequenties als het werk niet af is. Deelname aan de ploeterklas is verplicht. 2 x per jaar krijgen de leerlingen een rapportage mee naar huis.
2 x per jaar vinden er oudergesprekken plaats.

Meetbaarheid
Elke week wordt de planning van de week wat betreft Levelwerk procesmatig besproken en beoordeeld met de hb schoolspecialist. Aan het einde van ieder blok vindt er ook een procesmatige evaluatie/beoordeling plaats met de hb schoolspecialist. De leerling en de hb schoolspecialist vullen hiervoor een formulier in. Terugkerende en meetbare aspecten zoals psychosomatische klachten, toetsresultaten en emotioneel welbevinden vormen daarnaast ook meetpunten. De wekelijkse evaluatie en de blokevaluatie zijn de basis voor de oudergesprekken en rapportbesprekingen.

6. Begeleiding Onderpresteerders

Begeleiding voor onderpresteerders
De Wegwijzer onderscheidt drie typen onderpresteerders en levert voor ieder type een oplopende vorm van begeleiding. Naast de specifieke speerpunten per type onderpresteerder worden de eerdergenoemde interventies (versnellen, verrijken en verbinden) ook bij alle onderpresteerders ingezet (indien noodzakelijk met extra ondersteuning).

Begeleiding voor de denkluie onderpresteerder
De begeleiding voor een denkluie onderpresteerder omvat een training in het leren leren. Deze training bestaat uit:

- Een uitleg over hoogbegaafdheid en de werking van het brein.
- Een training in het toepassen van top-down leerstrategieën.
- Begeleiding bij het overbruggen van hiaten en versterken van executieve functies.

De bovenstaande speerpunten hebben als doel om de metacognitie van een kind te versterken. Hierdoor worden verkeerde leerstrategieën geremedieerd. Het is de verantwoordelijkheid van de ploeterklasbegeleider om de benodigde stappen te zetten om het kind verder te helpen. Indien vereist, schakelt de ploeterklasbegeleider een coach of een-op-een begeleiding in.

Begeleiding voor de faalangstige onderpresteerder
De begeleiding voor een faalangstige onderpresteerder bestaat grotendeels uit het ondersteunen van de sociaal-emotionele ontwikkeling. Deze begeleiding bestaat uit:

- Het trainen van de emotionele vaardigheden.
- Het versterken van de identiteit en het zelfbeeld.
- Het langzaam opbouwen van succeservaringen.
- Indien vereist: emotieregulatie versterken middels therapie.

Faalangstige leerlingen moeten eerst het vertrouwen in zichzelf terugwinnen. Het zelfbeeld wordt omhoog gebracht door gesprekken en actieve aanmoediging. De ploeterklasbegeleider werkt hier zowel in de ploeterklas aan, als dat het kind wekelijks een-op-een begeleiding krijgt.

Begeleiding voor de gedemotiveerde onderpresteerder
De begeleiding voor gedemotiveerde onderpresteerders wordt grotendeels uitbesteed. Een externe deskundige stelt een handelingsplan op, centraal in dit plan staan meestal:

- Therapeutische ondersteuning.
- Een-op-eengesprekken en begeleiding binnen de school.
- De motivatie van het kind verhogen door vrijheid en ruimte te bieden om te werken aan de eigen interesses.

De Wegwijzer adviseert bij gedemotiveerde onderpresteerders om zo snel mogelijk externe begeleiding in te schakelen of gebruik te maken van de bovenschoolse hoogbegaafdheidscoördinator. De school gaat samen met ouders en therapeut (of HB coördinator)kijken naar geschikte interventies die het kind er weer bovenop helpen. De ploeterklasbegeleider kan hierbij als een-op-een begeleider fungeren, maar dit wordt altijd in overleg met de therapeut bepaald.

Begeleiding voor dubbel bijzondere leerlingen
De Wegwijzer volgt in het geval van de dubbel bijzondere leerling het advies van de psycholoog of therapeut die het kind heeft onderzocht op. De Wegwijzer behandelt de dubbel bijzondere leerlingen primair als hoogbegaafd en treft (in principe) nog steeds de interventies versnellen, verrijken en verbinden. Afhankelijk van de situatie wordt dit aangevuld met remedial teaching.

7. Evaluatie

Evaluatie vindt plaats op het gebied van signalering en begeleiding. Ter evaluatie van de signalering worden er observatiesessies gehouden door de ploeterklasbegeleider. De ploeterklasbegeleider bekijkt hoe de leerlingen zich in de klas gedragen en of er genoeg ruimte en tijd beschikbaar wordt gemaakt voor de verrijkingsstof. Ook bekijkt de ploeterklasbegeleider of er kinderen in de klas zitten die mogelijk onderpresteren of nog niet herkend zijn. Aan het einde van de observatiesessie schrijft de ploeterklasbegeleider een verslag dat wordt besproken met de groepsleerkracht. Observaties vinden bij voorkeur in het eerste kwartaal van het schooljaar plaats.

Gedurende de signaleringsperiode en het doortoetsen wordt er wekelijks gedocumenteerd hoe het kind scoort en of er nog opvallende gedragingen naar boven zijn gekomen. Deze documentatie wordt gedeeld met de ouders van het kind.

De begeleiding van de hoogbegaafden wordt geëvalueerd door de schoolspecialist in samenwerking met de bovenschoolse HB-coördinator die een keer in het jaar een een-op-een gesprek voert met alle kinderen (en ouders van de kinderen) uit de ploeterklas. In deze gesprekken krijgen kinderen (onder andere) tijd en ruimte om hun mening over de begeleiding te uiten. De schoolspecialist reflecteert op deze gesprekken en schrijft een verslag voor de IB'er, groepsleerkracht en ouders van het kind.

Meetbaarheid
Het effect van de begeleiding voor hoogbegaafden wordt gemeten op basis van:

- Toetsresultaten en Cito-scores.
- Psychosomatische klachten en schoolverzuim.
- Meetmomenten aan de hand van vragen op het gebied van emotioneel welbevinden.
- Sociale intensiteit.
- Indruk van de groepsleerkracht, ouders en schoolspecialist van het kind.

De werkgroep hoogbegaafdheid heeft met regelmaat (eens in de zes weken) vergadering over de huidige aanpak en mogelijke verbeterpunten. Hierbij worden de wensen van de leerlingen, de ouders, de medezeggenschapsraad en de leerlingenraad in achting genomen.

Financiering en werkdruk
Op De Wegwijzer heeft de schoolspecialist een taakomvang van een ochtend per week. Naast deze begeleiding spendeert de boven schoolse coördinator hoogbegaafdheid een ochtend per week aan hoogbegaafdheid. Naast de werkuren moeten ook de materialen worden bekostigd. Om de begeleiding van hoogbegaafde leerlingen te kunnen realiseren, worden de volgende mogelijkheden overwogen en benut:

- Bekostiging via Lumpsum.
- Bekostiging via cofinanciering investeringen Ministerie van Onderwijs.
- Bekostiging via de Wet op Passend Onderwijs (zorgarrangementen vanuit een samenwerkingsverband).
- Bekostiging via de Jeugdwet (gemeenten).
- Bekostiging via zorgverzekeringen.

In de vergaderingen krijgen de leden uit de werkgroep hoogbegaafdheid de mogelijkheid om aan te geven of er voldoende tijd, ruimte en middelen beschikbaar zijn voor de begeleiding van hoogbegaafde kinderen op school.

Bijlage:

2.1 De denkluie onderpresteerder

Bij het signaleren van onderpresteren moet men altijd in beschouwing nemen dat de intelligentie van het kind waarneembaar moet zijn. De creativiteit en motivatie kunnen verzwakken, maar de intelligentie blijft bestaan. Wanneer men de intelligentie als onwaarneembaar beschouwt, kan bij vrijwel ieder kind een vermoeden van hoogbegaafdheid in combinatie met onderpresteren worden uitgesproken. Belangrijk is dus om op zowel de positieve kenmerken als de negatieve kenmerken te letten. Hierbij legt men de lijsten naast elkaar en maakt men de puzzel compleet. Belangrijk hierbij is ook dat de negatieve kenmerken vanuit belemmerende omgevingsfactoren logisch verklaarbaar zijn. Dit proces begint met het herkennen van onderpresteren.

Denkluie onderpresteerders zijn niet genoeg uitgedaagd, vaak beheersen zij de stof van een nieuw vak al bij aanvang. Het gevolg is dat deze kinderen door even vluchtig naar een vraag te kijken het juiste antwoord weten te vinden. Met weinig inspanning halen ze hoge resultaten en krijgen ze veel complimenten van ouders en leerkrachten. Deze vorm van feedback leert het kind aan dat zijn werkstrategie van weinig inzet de juiste is. Tegelijkertijd vindt het kind school saai en geeft het aan er niets of weinig te leren: het kind krijgt te weinig intellectuele voeding en ervaart geen of weinig trots over de behaalde resultaten.
Denkluie kinderen gaan in de loop der tijd zichzelf associëren met kenmerken van 'slim zijn', zoals: snel werken, het antwoord door de klas roepen en de leerkracht verbeteren. Belangrijk is om te realiseren dat deze kinderen de verwachtingen (van de eigen prestaties) te hoog leggen. Op den duur ontwikkelen denkluie onderpresteerders een te hoog zelfbeeld. Uitdagend verrijkingswerk wordt door denkluie onderpresteerders vaak als 'saai' bestempelt. Immers, als een denkluie onderpresteerder het antwoord door even vluchtig te kijken niet weet te vinden, lijkt de enige logische conclusie dat de oorzaak hiervan bij het werk ligt. Het kind weet niet hoe het met de frustratie van falen moet omgaan en heeft een gebrekkig doorzettingsvermogen. Voor hem betekent slim zijn: altijd het antwoord snel (en met weinig inspanning) weten te vinden.

Positieve kenmerken denkluie onderpresteerder:

- Heeft ongewone interesses, vaak met een wetenschappelijk karakter.
- Is verbaal zijn leeftijd voorbij en komt intelligent over tijdens een gesprek.
- Komt tot bloei tijdens contact met volwassenen en oudere kinderen.
- Kent veel feiten die het buiten de schoolomgeving heeft geleerd.
- Is erg gevoelig en heeft een scherp empathisch opmerkingsvermogen.
- Komt met creatieve antwoorden en heeft een bijzondere invalshoek.
- Begrijpt abstracte ideeën ver boven het leeftijdsniveau.
- Heeft een duidelijke mening en kan deze verwoorden met argumenten.
- Is een filosofische denker, heeft een sterk redenatievermogen.
- Beleeft plezier aan dubbelzinnigheden, woordgrapjes en dergelijke.
- Maakt grote denksprongen en kan soms onverwacht snel iets leren. Heeft een hoog rechtvaardigheidsgevoel en is idealistisch.

Denkluie onderpresteerder cognitieve kenmerken:

- Haalt wisselende resultaten, vaak nog wel ruim voldoende.
  Levert enkel grote inspanning als het de taak nuttig en leuk acht.
- Wisselt sterk in resultaten per vak en leerkracht.
- Werkt (te) snel en leest zijn eigen werk niet na.
- Is snel afgeleid en kan zich moeilijk op uitdagend werk concentreren.
  Zit te dagdromen of let niet op.
- Maakt onnodige slordigheidsfouten, is chaotisch en ongeorganiseerd.
- Presteert goed op inzichtvragen, maar slecht op kennisvragen.
- Vergeet (huis)werk te maken of mee te nemen; kiest zelf welk huiswerk het maakt.
- Denkt: 'dat doe ik wel even' (maar slaat de plank mis); heeft een verkeerde strategie.
  Kan niet goed inschatten hoeveel tijd er nodig is, leert huiswerk op het laatste moment.
  Start vele projecten en hobby's (maar maakt ze zelden af).
- Vindt verrijkingswerk en verrijkingsvakken vaak zinloos of saai.

Denkluie onderpresteerder sociale, emotionele en fysieke kenmerken:

- Heeft een te hoog zelfbeeld.
- Kan arrogant zijn, ziet anderen als 'dom'.
- Weet het beter dan de leerkracht, heeft zijn eigen motieven, luistert niet.
  Heeft de beste excuses/verklaringen paraat en gaat graag de discussie aan.
- Vindt het lastig om met kritiek om te gaan, is slecht in staat tot zelfreflectie.
- Krijgt te weinig prikkels en uit onrustig gedrag zoals wriemelen, sabbelen of wiebelen.
- Kan onrustig, verstorend en clownesk gedrag vertonen.
- Maakt vele beloftes, maar komt ze niet na. Is gefrustreerd en teleurgesteld als iets niet in één keer lukt. Heeft een gebrekkig doorzettingsvermogen.

Voorbeeld van een denkluie onderpresteerder:

"Daan is 6jaar en zit in groep 3. Groep 2 heeft hij overgeslagen op basis van een intelligentieonderzoek waar naar voren kwam dat Daan een (gemiddeld) IQ heeft van 137. In de groep is Daan met rekenen de rest al ver voorbij. Hij rekent op eind groep 4 niveau en vindt de sommen in de klas maar makkelijk. Gelukkig hoeft hij niet alle sommen te maken maar mag hij zijn overgebleven tijd aan verrijkingswerk besteden. Taal gaat Daan wat minder goed af. Hij scoort vaak ruim-voldoendes of voldoendes maar maakt veel slordigheidsfouten. Om deze reden heeft de juffrouw besloten dat hij wat langer naar de instructie moet luisteren en alle opdrachten moet maken. Tijdens dit werk is merkbaar dat Daan erg zit te wiebelen en veel op zijn pen sabbelt.

Het verrijkingswerk voor rekenen maakt Daan niet zo goed. Wanneer hij klaar is met zijn reguliere sommen probeert hij nog wat tijd te rekken voordat hij begint aan het verrijkingswerk. Enerzijds doet hij dit bewust, anderzijds weet hij vaak niet waar zijn spullen liggen of wat hij moet maken. De verrijkingssommen vindt Daan saai en hij doet het liever niet. Daan weet van zichzelf dat hij slim is en vindt dat hij alle opdrachten in een snel tempo foutloos moet kunnen maken. Wanneer dat niet lukt zoekt Daan een oorzaak die buiten zichzelf ligt. Zo vindt hij de verrijkingssommen maar saai en makkelijk en daarom doet hij het niet. Iedere week komt Daan in de plusklas met de beste excuses waarom zijn werk niet af is. De juffrouw gaf hem geen tijd, hij was zijn planning vergeten, hij moest iemand anders helpen enzovoort. Iedere week belooft hij de plusklasbegeleider dat zijn verrijkingswerk de volgende week wel af is. Week op week is dit echter niet het geval en thuis geeft Daan aan dat school saai is en hij niets leert. Hij zegt dat hij stomme verrijkingsboekjes moet maken die veel te makkelijk zijn. De school besluit dat verrijkingswerk toch niet het juiste aanbod is voor Daan. Daan wordt geschrapt uit de plusklas en krijgt geen verrijkingswerk meer. '

De faalangstige onderpresteerder

Denkluie onderpresteerders lopen op een gegeven moment tegen een blokkade aan. Een leertaak waarvoor wel inspanning geleverd moet worden en waarbij het antwoord niet in zeer snelle tijd te vinden is. Vaak leidt dit aanvankelijk tot veel frustratie en excuses zoals: 'het werk is saai.' Op den duur zal het kind echter aan zijn eigen kunnen gaan twijfelen. Het kind kan niet meer aan zijn eigen verwachtingen van 'snel het juiste antwoord vinden' voldoen en wordt faalangstig. Deze kinderen geloven op den duur niet meer dat zij hoogbegaafd zijn, gaan uitdagingen bewust uit de weg en willen niet langer met 'slim' geassocieerd worden.

Deze houding heeft vaak ook consequenties op sociaal vlak. Het kind wil ook sociaal niet meer als intelligent gezien worden omdat het ook hier bang is niet aan de verwachtingen te kunnen

voldoen. Als gevolg kan het kind zich sociaal gaan aanpassen en populair of juist teruggetrokken gedrag vertonen. Tegelijkertijd voelt het kind aan dat dit gedrag niet bij hem past. Faalangstige kinderen kunnen zich in een wereld van sociale frictie gaan begeven waar ze zich nergens echt geaccepteerd voelen en nergens echt zichzelf kunnen zijn. Dit brengt het zelfbeeld ten zeerste in gevaar en kan, als de juiste vorm van begeleiding uitblijft, leiden tot depressie.

Positieve kenmerken faalangstige onderpresteerder:

1. Heeft een zeer sterk empathisch opmerkingsvermogen en is erg gevoelig. Komt emotioneel zeer rijp over tijdens een gesprek.
2. Laat meer van zichzelf zien tijdens een een-op-eengesprek
3. Begrijpt abstracte ideeën ver boven het leeftijdsniveau.
4. Is een filosofische denker, heeft een sterk redenatievermogen.
5. Heeft een hoog rechtvaardigheidsgevoel en is idealistisch.

Faalangstige onderpresteerder (cognitieve kenmerken):

6. Probeert voldoende resultaten te halen, dit lukt vaak wel maar soms niet.
7. Vindt het lastig om aan taken te beginnen; begint soms bewust niet.
8. Heeft een relatief laag werktempo, leest alles drie keer na.
9. Presteert lager bij toetsen en kan volledig blokkeren tijdens een toets.
10. Is ontevreden over het eigen werk, wijt succeservaringen aan toeval.
11. Stelt veel controlewagen: 'is dit goed?' en 'bedoel je het zo?'
12. Geeft aan geen ideeën te hebben voor projectonderwerpen, durft niet te kiezen. Haalt soms bewust onvoldoendes om 'falen' te voorkomen.

Faalangstige onderpresteerder (sociale, emotionele en fysieke kenmerken):

13. Heeft een laag zelfbeeld en is bang om tekort te schieten.
14. Zegt: 'ik kan het niet' en gelooft niet in zichzelf, vindt dat het nergens bijzonder in is.
15. Kan tranen in de ogen krijgen bij het horen van een teleurstellend resultaat.
16. Is bang om buiten de groep te vallen en past zich aan (gespeeld gedrag).
17. Valt niet op, is onzichtbaar, lijkt een gemiddelde leerling te zijn.
18. Wil niet hoogbegaafd zijn, wil 'normaal' zijn en kiest vrienden van een lager denkniveau.
19. Uit de eigen mening op school niet, laat zichzelf niet zien, maar is thuis heel dominant.
20. Is gevoelig voor slaap-, eet- en angststoornissen
21. Kan (vaak thuis) last hebben van emotionele uitbarstingen.
22. Verstopt zich in de eigen kleding en heeft een vermoeide uitstraling.
23. Praat zacht, heeft een gespannen lichaamshouding en kijkt anderen niet vaak aan.
24. Transpireert bij toetsen, moet vaak naar het toilet, heeft een snellere ademhaling.

Voorbeeld van een faalangstige onderpresteerder:

"Tess is 8 jaar en zit in groep 5. In de groep is Tess een sterke leerling die voornamelijk A-scores haalt. Wel valt het op dat Tess vaak alleen zit en een droevige indruk maakt. Tess werkt heel zorgvuldig en leert goed voor haar toetsen. Als Tess een keer een ruim-voldoende haalt, gaat ze erg blozen en angstig om zich heen kijken. Op het schoolplein speelt Tess met een paar rustige vriendinnetjes uit de klas. Vaak zijn ze aan het touwtjespringen. Opvallend is dat Tess haar vriendinnen een veel lager denkniveau hebben dan zij, beiden vriendinnen vallen onder de zwakkere leerlingen binnen de klas. Omdat leerkrachten het idee hebben dat Tess erg slim is, gaat ze naar de plusklas. Tess vindt de begeleiding in de plusklas erg fijn, ze is zeer aanhankelijk naar de plusklasbegeleidster. Wel valt op dat ze zich vaak afvraagt waarom ze in de plusklas zit. Tess vindt zichzelf dom, dit schrijft ze ook met enige regelmaat op haar toetsblaadjes.
Op school is Tess een rustig, stil en liefmeisje. Thuis gaat het minder goed met Tess. Tess is vaak heel boos en heeft laatst een deur tegen haar moeder dichtgeslagen. Minstens twee keer per week krijgt Tess een woedeaanval waarbij ze schreeuwend en fel tekeergaat. Met regelmaat Sluit Tess zichzelf op in het toilet waar ze vervolgens gaat huilen. In haar slaap

hoort moeder Tess knarsetanden en met regelmaat plast Tess nog in bed. Tess valt lastig in slaap en ziet er moe uit. Ze is erg onzeker over haar uiterlijk en denkt dat anderen haar dom en lelijk vinden. Echte vriendinnen heeft ze niet, het liefst is ze thuis alleen aan het tekenen of aan het knuffelen met haar hond. Ze beschrijft dat haar hond de enige is die haar echt begrijpt en wil later dierenarts worden. Ouders overwegen therapie maar hebben dit uitgesteld omdat het in de vakanties vaak veel beter gaat met Tess. In vakanties start Tess allerlei projecten en is het weer de vrolijke dochter die ouders kennen van vroeger. Op advies van school nemen ouders een intelligentietest af. Tess blijkt uitzonderlijk begaafd te zijn. "

Voorbeeld van een faalangstige onderpresteerder:
"Miriam is 11 jaar en zit in groep 7. Miriam is een vrolijk, vaak giechelend, meisje dat een hechte vriendengroep heeft. Op school gaat het Miriam prima af, ze haalt vaak ruim-voldoendes en wordt ingeschat op havo-vwo niveau. Eigenlijk hebben leerkrachten niets te klagen over Miriam. Soms is ze eerder klaar met haar werk en dan helpt ze de zwakkere leerlingen uit de klas. Miriam kan leuke presentaties geven en is een schoolvoorbeeld voor de anderen. Ouders herkennen zich niet in de Miriam die leerkrachten beschrijven. Thuis is Miriam kortaf, ongeïnteresseerd en zit ze de hele tijd achter haar telefoon. Vroeger was Miriam verliefd op sterrenkunde, wilde ze alles weten van het menselijk lichaam en bracht ze graag tijd door in de natuur. Ouders merken dat ze hun grip op Miriam verliezen en geven aan zich zorgen te maken. School geeft aan de zorgen niet te delen en ziet juist dat Miriam de laatste tweejaar er goed in is geslaagd om vrienden te maken. Voorheen was Miriam we/ een goede leerling, maar maakte de school zich wat zorgen over de sociale aansluiting. De school benadrukt dat Miriam de puberteit betreedt en daardoor kan veranderen in haar gedrag. Met een onvoldaan gevoel verlaten ouders de school. De hechte vriendengroep waar school over spreekt, zien ouders nooit thuis. Thuis vertelt Miriam nooit iets over school. Ze laat geen resultaten zien en ouders moeten vragen om het rapport - wat overigens vrij goed is. In stressvolle periodes, zoals de Decembermaand, valt op dat Miriam erg prikkelbaar en emotioneel is. Soms is ze een week lang verdrietig en moet ze veel huilen. Ouders weten niet waarom en Miriam geeft aan het zelf ook niet te weten. Op school ziet men dit gedrag niet. Toch besluit school op aandringen van ouders om Miriam persoonlijke begeleiding te geven in de plusklas. Als Miriam op school te horen krijgt dat ze in de plusklas is geplaatst barst ze in tranen uit. Ze wil niet naar de plusklas en ze wil al helemaal niet dat anderen kinderen haar als 'slim' zien. Als ze 'slim' is dan betekent dat voor Miriam dat ze op school alleen is en dat wil ze niet nog langer ervaren dan dat ze al heeft gedaan. Miriam wordt onderzocht en blijkt hoogbegaafd. Voor ouders vallen eindelijk alle puzzelstukjes op zijn plaats. "

De gedemotiveerde onderpresteerder
Een faalangstig kind dat niet begeleid wordt, raakt gedemotiveerd. Het kind dat zichzelf eerst slim vond, heeft in de loop der jaren veel tegenslagen ervaren. Te zien is, dat bij gedemotiveerde onderpresteerders vaak mislukte pogingen om het kind te begeleiden hebben geleid tot een situatie waar het kind geen vertrouwen in de school en ouders meer heeft. Hierbij kan het kind een slachtofferrol innemen en weet het niet hoe het verder moet. Dit is ook logisch, het gebrek aan vertrouwen in anderen leidt ertoe dat het kind niet bereid is om te luisteren en het gebrek aan vertrouwen in zichzelf maakt het kind (faal)angstig. Het resultaat: een spiraal van structureel onderpresteren. Veel gedemotiveerde onderpresteerders beschouwen hun situatie als uitzichtloos, neigen naar depressie en beschrijven bijna alle activiteiten als 'stom' of 'zinloos'

Positieve kenmerken gedemotiveerde onderpresteerder:
Begrijpt abstracte ideeën ver boven het leeftijdsniveau. Is een filosofische denker, heeft een sterk redenatievermogen en heeft een hoog rechtvaardigheidsgevoel en is idealistisch.

Gedemotiveerde onderpresteerder (cognitieve kenmerken):
- Haalt onvoldoende resultaten, maakt opleidingen niet af en valt uit.
- Heeft een hekel aan school, doet niets meer voor school.
- Staat onverschillig tegenover de toekomst en maakt ondoordachte toekomstkeuzes.
- Heeft geen of weinig hobby's en spendeert extreem veel tijd aan één hobby. Reageert afwijzend op nieuwe ideeën, vindt alles saai, stom en nutteloos.

Gedemotiveerde onderpresteerder (sociale, emotionele en fysieke kenmerken):

- Heeft een zeer laag zelfbeeld, maar toont dit vaak niet.
- Heeft geen tot zeer weinig vrienden.
- Kan cynisch, agressief of apathisch gedrag vertonen.
- Is extreem kritisch op anderen en gelooft andere mensen niet.
- Wordt gepest, valt buiten de groep en heeft een hekel aan sociale activiteiten.
- Ziet 'het nut' van het leven niet in en kan depressief of suïcidaal zijn.
- Spreekt zacht en monotoon, kijkt hierbij lusteloos en wazig uit de ogen.
- Heeft een negatieve lichaamshouding en hangt onderuit.
- Verzorgt het eigen lichaam niet meer, is oververmoeid en lusteloos.

Voorbeeld van een gedemotiveerde onderpresteerder:

"Ryan is 10jaar en zit in groep 8. Op basis van een intelligentietest heeft Ryan groep 1 overgeslagen. Op school doet Ryan nagenoeg niets meer. Hij is fysiek aanwezig, maar mentaal niet. Ryan ziet er onverzorgd, moe en lusteloos uit. Op vragen antwoordt hij vaak met 'huh', 'geen idee' en 'wat?'. Zijn resultaten beginnen onvoldoende te worden. Ryan gaat naar de plusklas maar hangt daar eigenlijk alleen maar onderuit. School weet niet wat het met Ryan aan moet. Misschien nog maar een jaartje doubleren, zodat Ryan wat tijd heeft om bij te komen. Vorig jaar is Ryan zijn vader plotseling overleden en sindsdien is te zien dat Ryan snel achteruitgaat. Voorafgaand hieraan was Ryan ook al niet de beste werker, maar zijn gedrag was wel aanzienlijk positiever dan nu. Thuis geeft Ryan aan een hekel aan school te hebben. Hij vindt de leerkrachten onkundig en hypocriet. Vrienden heeft Ryan niet en hij zegt dat het hem niet interesseert wat anderen van hem vinden. Thuis gaat Ryan vaak laat naar bed, kijkt hij veel YouTube en speelt games. Als zijn moeder aangeeft dat school belangrijk is, antwoordt Ryan: 'ik leer er niets en het is allemaal nutteloze feitenkennis'. Moeder dringt niet tot Ryan door en weet niet hoe ze verder moet. "

Men zal moeten onderkennen dat bij het signaleren van onderpresteren geen tijd te verliezen valt. Feitelijk heeft de signalering al te laat plaatsgevonden. Hoe langer er wordt gewacht, hoe dieper het kind zal gaan onderpresteren en hoe lastiger de begeleiding wordt. Een vermoeden van onderpresteren is genoeg reden om zo snel mogelijk het gesprek met ouders aan te gaan. Ook wanneer het vermoeden niet vanuit school, maar vanuit ouders komt, is het zeer wenselijk om zo snel mogelijk het gesprek aan te gaan.

Gesprek met ouders om het onderpresteren te herkennen is het noodzakelijk dat men het gesprek met ouders aangaat. Hierin kunnen verschillende en school hetzelfde gedrag zien, of dat ouders en school verschillend gedrag zien. In de denkluie fase zien ouders en school vaak soortgelijk gedrag. Over het algemeen is het kind vrolijk en een goede leerling, maar geeft het wel aan school saai te vinden. Het kind is thuis vaak verstrooid en vergeetachtig en school ziet een slordige werkhouding. Wel is het zo dat ouders vaak nog een zeer gemotiveerd kind zien terwijl school dit niet ziet. Thuis zijn denkluie onderpresteerders vaak bezig met allerlei hobby's en projecten terwijl op school hier niet altijd ruimte voor is. Wanneer ouders en school zich herkennen in het bovenstaande beeld dan is het wenselijk om over te gaan tot een psychologisch onderzoek om de hoogbegaafdheid en het onderpresteren vast te stellen.

Bij faalangstige kinderen ziet men vaak maar niet altijd dat het wordt herkend doordat ouders en school een zeer verschillend beeld van het kind hebben. Op school is het kind bijvoorbeeld rustig, terwijl het thuis niet handhaafbaar is. Op school heeft het kind vrienden, maar de ouders zien een geïsoleerd kind. Discrepantie in het gedrag thuis en op school duidt zeer vaak op onderpresteren. Vraag ook naar psychosomatische klachten zoals buikpijn en_hoofdpijn. Wanneer ouders een duidelijke gedragsverandering hebben gezien dan is dit genoeg reden om een psychologisch onderzoek aan te vragen. Hierbij ziet men vaak dat het kind in de eerdere groepen zich anders gedroeg dan in de huidige groepen. Besef dus: ook als ouders en de school het niet eens zijn met elkaar kan dat juist een bevestiging van het onderpresteren zijn.

De gedemotiveerde onderpresteerder wordt zelden over het hoofd gezien omdat het kind zeer zichtbaar negatief gedrag toont. Een kind dat niet meer wil, alles stom vindt, geen mening toont en een hekel aan school heeft zijn hierbij typerend. Onderzoek kan bij deze fase van onderpresteren als noodzakelijk wordt beschouwd om externe ondersteuning (vaak in de vorm van therapie) in te schakelen. Therapeutische ondersteuning kan ook al bij de faalangstige fase worden ingezet, maar of dit noodzakelijk is hangt sterkt af van de mogelijkheden tot begeleiding binnen de schoolomgeving.

Psychologisch onderzoek

Indien ouders en/of school het vermoeden hebben van onderpresteren, kan men het beste een psychologisch onderzoek, inclusief intelligentieonderzoek, bij het kind laten afnemen. Kies bewust voor een hoog aangeschreven instituut, niet iedere psycholoog kan door het gedrag van een onderpresteerder heen prikken. Bij de faalangstige en gedemotiveerde fase wordt een dergelijk onderzoek als noodzakelijk beschouwd en bij de denkluie fase als wenselijk. Besef dat men in het onderzoek antwoord wil vinden op de vragen: 'wat is de intelligentie van het kind?', 'waardoor is het gaan onderpresteren?' en 'wat heeft het nu nodig om verder te kunnen?'. Dit zijn vragen die een uitgebreid onderzoek vereisen; onderpresteren is complexe problematiek. Wacht dus niet te lang en ga tijdig tot onderzoek over. Zodra de resultaten bekend zijn, kan de begeleiding starten.

STICHTING PRIMAIR
ONDERWIJS ZUNDERT

PROTOCOL Hoogbegaafdheid
Basisschool Zonnebloem

SPOZ
Molenstraat 170 A
4881GG Zundert
06 -21 71 25 50
bestuurskantoor@spoz.nl
www.spoz.nl

Inhoudsopgave

1. Kernbepaling 2
2. Randvoorwaarden 3
3. Signalering meer/hoogbegaafden 5
4. Signalering onderpresteerders 6
5. Begeleiding meer/hoogbegaafden 7
6. Begeleiding Onderpresteerders 9
7. Evaluatie 10

1. Kernbepaling

Doelgroep:
Dit beleidsplan richt zich op alle leerlingen die aan de volgende criteria voldoen:

- Een IQ-score van 130 of hoger (gemeten in een intelligentieonderzoek) of een voorsprong van gemiddeld twaalf maanden op de lesstof (kijk / rekenen / spelling en begrijpend lezen).
- Leerlingen die een voorsprong van gemiddeld twaalf maanden op de lesstof van hun leerjaar hebben binnen één of meerdere van de volgende gebieden : rekenen, taal ,spelling en begrijpend lezen
- Leerlingen waarbij het vermoeden bestaat dat zij een ontwikkelingsvoorsprong hebben die niet zichtbaar is in de toetsresultaten.

Daarbij mag geen grote achterstand zijn op meerdere gebieden van de Executieve Functies.

Visie hoogbegaafdheid
"Elk kind heeft het recht zich te ontplooien, wij hebben de plicht het hierin te ondersteunen." Dit is de slagzin die Zonnebloem inspireert om zich in te zetten voor (hoog)begaafde leerlingen.

Missie van onze school is "Samen komen wij tot bloei"

- Worden uitgedaagd en geprikkeld om het beste uit zichzelf te halen.
- Zich gehoord, geaccepteerd, veilig en begrepen voelen.

Enerzijds richt deze missie zich op excellentie, leerlingen moeten de kans krijgen om hun cognitieve talenten te benutten. Anderzijds richt deze missie zich op het voorkomen van onderpresteren, kinderen moeten uitgedaagd worden en voldoende aansluiting vinden zodat zij ook op sociaal-emotioneel gebied tot ontplooiing kunnen komen.

Kwaliteitseisen onderwijs
Zonnebloem wil zo veel mogelijk voldoen aan de kwaliteitseisen van het Nederlands onderwijs. Op het gebied van meer- /hoogbegaafdheid wordt hierbij nadrukkelijk gelet op het Internationaal Verdrag Inzake de Rechten van het kind, waaraan de Nederlandse staat verbonden is. Hierin wordt in artikel 29, lid 1 benoemd dat: "Het onderwijs aan het kind dient gericht te zijn op: een zo volledig mogelijke ontplooiing van de persoonlijkheid, talenten en geestelijke en lichamelijke vermogens van het kind." Naast dit verdrag streeft Zonnebloem naar het realiseren van een ononderbroken ontwikkelingstraject, zoals benoemd in de Wet op Primair Onderwijs artikel 8: "Het onderwijs wordt zodanig ingericht dat de leerlingen een ononderbroken ontwikkelingsproces kunnen doorlopen. Het wordt afgestemd op de voortgang in de ontwikkeling van de leerlingen."

2. Randvoorwaarden

Randvoorwaarde: scholing en kennis
Op Zonnebloem streven wij naar een vroegtijdige signalering en begeleiding van meer-/hoogbegaafdheid. Dit minimaliseert de kans op onderpresteren. Om een vroegtijdige signalering en begeleiding te garanderen hanteren we het signaleringsinstrument: "Knappe Kleuters" (2018). De schoolspecialist, kleuterleerkracht en IB'er van Zonnebloem hebben nascholing genoten op het gebied van begaafdheid. Tezamen vormen zij de werkgroep die dit beleid opzet en toeziet op de uitvoering ervan en daarbij de collega's helpt bij het verbeteren van de begaafdheidsbegeleiding.

Naast de scholing van de bovengenoemde functies is elke docent en begeleider op Zonnebloem betrokken geweest bij de keuzes die gemaakt zijn met betrekking tot de uitvoering van dit beleid.
In de onder- en bovenbouwvergaderingen streven we ernaar dat alle begeleiders van de leerlingen de signalen van begaafdheid herkennen. Ze weten dat:

- Begaafde leerlingen kunnen onderpresteren (en daardoor mogelijk niet opvallen).
- Begaafde leerlingen een andere belevings- en gevoelswereld hebben.
- Versnellen de beste interventie is voor hoogbegaafden (groep 0-1-2)
- Zij de leerstof van de begaafde leerlingen willen/kunnen compacten
- Zij de leerlingen verrijkingsopdrachten willen/ kunnen bieden (met begeleiding).
- Zij contact tussen ontwikkelingsgelijken willen stimuleren (middels een peergroep).

Randvoorwaarde: passend aanbod

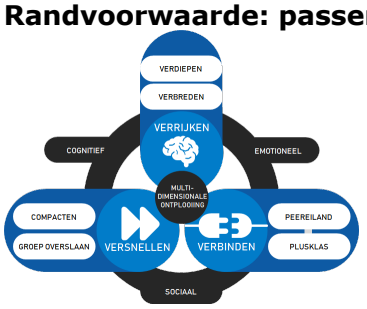

Interventiemodel (Hooft & van der Zwan, 20

Passend aanbod betekent dat we het interventiemodel= de 3 V's (Hooft & van der Zwan, 2019) gebruiken binnen Zonnebloem waarbij we een bewuste keuze maken om op gebied van verbinden geen plusklas te hanteren maar gebruik te maken van peergroep. Op Zonnebloem streven we ernaar om de leerlingen binnen de jaargroep te verrijken en compacten om meer-/hoogbegaafde leerlingen dagelijks in hun onderwijsbehoeften te kunnen voorzien. We kiezen ervoor om het overslaan van een groep binnen de groepen 1 en 2 als uitgangspunt te nemen. Overslaan van een groep in de overige groepen gebeurt alleen als andere interventies niet voldoende blijken te zijn.
Het vormen van peergroepen gebeurt op gebied van sociaal-emotionele ontwikkeling en het verbreden buiten de jaargroepen.

Deze implementatie van het interventiemodel is noodzakelijk om enerzijds excellentie te stimuleren en anderzijds onderpresteren te voorkomen en te remediëren. Het implementeren van het interventiemodel is een investering, hierbij let Zonnebloem op de aanwezigheid van:

- Voldoende signaleringsinstrumenten en tijd om hoogbegaafdheid te herkennen.
- Voldoende tijd voor het doortoetsen
- Voldoende tijd voor de groepsleerkracht om begeleiding te bieden in het verrijkingswerk. (verdiepen)
- Voldoende verrijkingsmaterialen (in ieder geval een doorlopende lijn op het leren leren).
- Voldoende tijd voor de schoolspecialist (tenminste 8 werkuren per week).

Zonnebloem voert actief gesprekken met leerlingen en begeleiders om de huidige kwaliteit van de voorzieningen te toetsen. Op basis van deze gesprekken worden aanpassingen doorgevoerd.

Randvoorwaarde: samenwerking binnen de stichting

Zonnebloem is onderdeel van SPOZ waarin we werken met schoolspecialisten en een bovenschools HB -coördinator.

De Schoolspecialist (Jolanda Merkies):

- Heeft zich geprofessionaliseerd op het gebied van meer-hoogbegaafdheid.
- Is het eerste aanspreekpunt voor leerkrachten en ouders met vragen over leerlingen m.b.t. meer-hoogbegaafdheid.
- Is vaardig in het werken met het signaleringsinstrument
- Kan de leerkracht en IB-er ondersteunen
- Geeft het beleid meer-hoogbegaafdheid vorm in samenwerking met de bovenschoolse HB- coördinator en implementeert op schoolniveau
- Is contactpersoon voor de bovenschools HB -coördinator.

Bovenschoolse HB -coördinator (Susan Mandemakers):

- Heeft zich geprofessionaliseerd op het gebied van meer-hoogbegaafdheid en deelt kennis met de scholen.
- Is het eerste aanspreekpunt voor schoolspecialisten, directie, IB-er en bestuur met vragen over leerlingen m.b.t. meer-/hoogbegaafdheid.
- Verantwoordelijk voor de aanschaf van de leermiddelen/ signaleringsinstrumenten
- Adviseert over en begeleid scholen m.b.t. het beleid voor meer-/hoogbegaafden
- Geeft het beleid meer-/hoogbegaafdheid vorm op stichtingsniveau
- Is specialist voor leerlingen die niet in hun onderwijsbehoeften worden voorzien middels dit geschreven beleidsplan.

We streven op stichtingsniveau ernaar om 2 keer per jaar met alle schoolspecialisten en de HB -coördinator samen te komen om beleid en implementatie te bespreken.

3. Signalering meer/hoogbegaafden

Om begaafde leerlingen vroegtijdig te signaleren kiest Zonnebloem ervoor bij instroom van de kleuters gebruik te maken van de volgende fases

Fase 1: intake
Voorafgaande aan de intake vullen ouders een anamnese formulier in waarin de vragen vanuit "knappe kleuters "zijn opgenomen. Tijdens het intakegesprek tussen de leerkracht en ouders wordt deze lijst doorgenomen. Er wordt door de leerkracht nadrukkelijk doorgevraagd naar het beeld van de leerling. We vertellen de ouders over de komende signaleringsfase waarover de ouders na 4 weken onderwijs worden geïnformeerd in het zogenaamde voortgangsgesprek

Fase 2: observatieperiode
De leerling maakt op de eerste schooldag een menstekening. Deze test van Goodenough wordt gescoord door de groepsleerkracht (Knappe Kleuters). In de eerste 4 weken wordt het gedrag en de ontwikkeling geobserveerd en gescoord. Na deze weken wordt op basis van de test van Goodenough, de observatie en de opdrachten vanuit "Knappe Kleuters" bepaald welke leerling vermoedelijk begaafd is. Deze leerlingen worden besproken met de schoolspecialist en IB-er. In het voortgangsgesprek worden ouders geïnformeerd over de volgende fase.

Fase 3: doortoetsen
De groepsleerkracht start na het voortgangsgesprek met doortoetsen wanneer er in fase 1 en 2 is gebleken dat er kenmerken zijn van begaafdheid. Hierbij biedt de leerkracht de leerling stof van 1 jaar verder in het schooljaar aan. Voor het doortoetsen worden bij voorkeur de methode gebonden toetsen gebruikt, of werkjes uit een hoger leerjaar. De aspecten rekenen en lezen worden verder getoetst. We gebruiken daarbij de leerlijnen vanuit "Knappe Kleuters". Doortoetsen duurt maximaal een maand. Daarnaast wordt van deze leerling goed in kaart gebracht hoe de executieve functies zijn ontwikkeld. Daarvoor gebruiken we de aangepaste checklist: "Executieve Functies" (samengesteld uit "Slim maar", "Wijzer in executieve functies" en "Breinhelden") Aan het einde van deze fase besluit de school (leerkrachten, schoolspecialist en IB-er) in samenspraak met ouders van de leerlingen (met 12 of meer maanden voorsprong op de kerngebieden) wat de vervolgstappen zijn.

Fase 4:
Als er na de fase van het doortoetsen grote gedrags- en /of ontwikkelingsproblemen bij de leerling zichtbaar zijn wordt de HB -specialist door de IB-er en schoolspecialist ingeschakeld en kan er onderzoek plaatsvinden waarbij een intelligentietest wordt aangevraagd. De test die wordt afgenomen is bij voorkeur de WPPSI, RAKIT. De psycholoog die deze test afneemt, moet voldoende kennis hebben van meer-hoogbegaafdheid. Hiervoor kan gezocht worden binnen het ECHA-netwerk of het Kwaliteitsregister Hoogbegaafdheid.

Fase 5
Voor de signalering van meer-hoogbegaafde leerlingen vullen we in de groepen 3 en 5 het signaleringsinstrument DHH-PO voor alle leerlingen in. Daaruit kunnen meer-hoogbegaafde leerlingen komen waarvoor we ook de stappen van fase 3 en 4 gaan doorlopen.
Leerlingen uit alle jaargroepen worden in de leerlingbespreking met de IB-er besproken. Wanneer hierbij signalen worden aangegeven die duiden op meer-/hoogbegaafdheid wordt de schoolspecialist ingeschakeld en kan DHH-PO ingezet worden en kunnen fase 3 en 4 worden doorlopen.

4. Signalering onderpresteerders

Het signaleren van onderpresteren

Op Zonnebloem volgen we de ontwikkeling van een leerling door de executieve functies in beeld te brengen. Executieve functies sturen het gedrag en het denken van mensen aan. Wanneer deze niet in balans zijn ontwikkeld kan een leerling zich niet optimaal ontwikkelen. Bij alle leerlingen leidt dit tot onderpresteren en komen dus niet optimaal tot bloei. Kijkend naar de meer-/hoogbegaafden dan wordt dit vaak ontdekt als een ouder een ander beeld heeft van een kind dan de groepsleerkracht en/of IB-er.
Bij het signaleren van onderpresteren gaat Zonnebloem uit van het onder presteermodel. Dit model beschrijft dat onderpresteren doorgaans drie fases doorloopt.

De denkluie onderpresteerder: Denkluie onderpresteerders halen vaak nog goede resultaten maar hebben een gebrekkige werkhouding. Zij werken vooral snel en slordig en beschrijven het verrijkingswerk vaak als saai. Vaak spelen verwachtingen hierbij een grote rol.

De faalangstige onderpresteerder: Faalangstige onderpresteerders hebben vaak een gespannen lichaamshouding. Deze kinderen vragen veel bevestiging of worden onzichtbaar door zich aan te passen aan de groepsnorm. Vaak is er een grote discrepantie tussen gedrag thuis en op school.

De gedemotiveerde onderpresteerder: Gedemotiveerde onderpresteerders hebben vaak een hekel aan school. Zij weigeren zich in te spannen en halen onvoldoende resultaten. Deze leerlingen hebben weinig tot geen vrienden en neigen naar depressiviteit.

Hoe eerder onderpresteren wordt herkend, hoe eenvoudiger men het onderpresteren kan keren. Om onderpresteren tijdig te herkennen doorlopen we de volgende fasen

Fase 1: observatie

Zonnebloem realiseert dat onderpresteren herkennen lastig kan zijn. Indien leerkrachten of ouders aangeven dat een leerling aan het onderpresteren is, wordt er direct gehandeld. Een zorgvraag vanuit ouders of leerkrachten is genoeg reden om het gesprek aan te gaan. Naast de begeleiding vanuit ouders volgen de groepsleerkrachten op Zonnebloem de ontwikkeling van de executieve functies (Breinhelden) en herkennen zij de signalen van onderpresteren. Zodra er signalen zijn worden de IB-er en schoolspecialist gevraagd te observeren in de groep.

Fase 2: gesprek met ouders

Wanneer uit deze signalen het vermoeden van onderpresteren ontstaat wordt er een gesprek met ouders gevoerd over het gedrag thuis. Hierbij wordt voornamelijk gelet op een discrepantie tussen het gedrag van de leerling op school en thuis. Leerlingen die bijvoorbeeld op school heel braaf zijn maar thuis gefrustreerd, leerlingen die thuis complexere tekeningen maken dan op school.

Fase 3: intelligentieonderzoek

Indien op basis van de oudergesprekken een vermoeden van onderpresteren naar voren komt, wordt de leerling besproken met de HB- coördinator en doorgestuurd naar een psycholoog voor een intelligentie -/ psychologisch onderzoek.
Zodra een leerling als hoogbegaafde onderpresteerder is gediagnosticeerd, start de aanpak voor begaafde leerlingen. Dat houdt in dat de onderwijsinterventies (versnellen, verrijken en verbinden) nog steeds worden getroffen. Hiernaast krijgt het kind (indien noodzakelijk) extra begeleiding om het onderpresteren te remediëren daarbij kan gekozen worden voor externe begeleiding.

5. Begeleiding meer/hoogbegaafden

Zonnebloem volgt bij het begeleiden van begaafde kinderen het interventiemodel: versnellen, verrijken en verbinden.

Versnellen

Een groep overslaan

In de groepen 0-1-2 kiezen we ervoor om te versnellen door een groep over te slaan omdat we dan binnen de jaargroep van de leerling blijven. Bij een tijdige herkenning resulteert dit in het feit dat de leerling op een vijfjarige leeftijd naar groep drie gaat. In groep 3 moet weer gekeken worden naar wat de onderwijsbehoeften van de leerling zijn en zal er gewerkt worden zoals in dit beleid is beschreven.
Voor de overige groepen kiezen we daar bewust niet voor. In individuele gevallen kan het wel voorkomen wanneer alle andere aanpak niet voldoende is en de ontwikkeling van de leerling hierdoor in gedrang komt dat er gekozen wordt om te versnellen. Daarbij zijn de Ib-er de HB-coördinator, schoolspecialist en de externe adviseurs betrokken.

De leerstof versneld doorwerken

Meer-/ hoogbegaafden hebben vanwege een andere ontwikkeling van het brein minder herhaling nodig. Op Zonnebloem werken we met dynamische groepsplannen waarbij vooraf getoetst wordt wat in een blok/thema wordt aangeboden. Mede op basis daarvan wordt de compacting route bepaald. De vrijgekomen tijd is voor het maken van verrijkingswerk. Voor het compacten gelden de volgende regels:

- 50-75% van de reguliere stof wordt geschrapt.
- 75-100% van de herhalingsstof wordt geschrapt.
- Er wordt hierdoor tijd vrijgemaakt voor het verrijkingswerk.

Verrijken

Op Zonnebloem streven we ernaar om meer-/hoogbegaafde leerlingen met verrijkingswerk in de jaargroep te begeleiden. In het verrijkingswerk is zowel een vorm van verbreding als verdieping opgenomen omdat we werken met Levelwerkboxen voor de groepen 3 t/m 8. In de groepen 1 en 2 wordt gewerkt met levelspel en de slimme kleuterkist.
Meer-/Hoogbegaafde leerlingen besteden iedere dag hun door het compacten vrijgekomen tijd aan het verrijkingswerk. Op Zonnebloem gelden de onderstaande afspraken met betrekking tot het verrijkingswerk.

- Hoogbegaafde leerlingen maken eerst het verdiepingswerk, daarna het reguliere werk en als dat af is het verbredingswerk.
- Verrijkingswerk wordt beoordeeld met een cijfer. Niet enkel het resultaat, maar ook de werkhouding en de mate van sociaal-emotionele groei krijgen een beoordeling.

Verbinden

Meer/Hoogbegaafde leerlingen moeten, om de sociaal-emotionele ontwikkeling te bevorderen, in contact worden gebracht met ontwikkelingsgelijken.
Om dit te kunnen doen werken we op Zonnebloem we met verschillende peergroepen

Peergroepen maken

- **In de jaargroep**

Meer-/hoogbegaafde leerlingen worden in de klas de kans geboden om met andere meer- /hoogbegaafde leerlingen samen te werken aan hun verrijkings- en verbredingswerk. Dit doen we door ze bij elkaar in een groep of tweetal te plaatsen als dit mogelijk is.

- **Sociaal emotionele ontwikkeling**

Meer-/hoogbegaafden leerlingen gaan op Zonnebloem vanaf groep drie één moment per week naar de schoolspecialist. Deze begeleidt met behulp van de materialen mindset, het leren leren, de sociaal-emotionele ontwikkeling van de leerlingen

- **Projectwerk**

Meer-/hoogbegaafden leerlingen gaan op Zonnebloem vanaf groep drie een moment per week naar de schoolspecialist. Deze begeleidt de leerlingen met project werk om hun talenten te stimuleren en het onderpresteren te voorkomen. Zij geeft hiervoor instructie en maakt duidelijke afspraken en beoordeelt dit werk (zij zorgt dat al deze afspraken bij de leerkrachten bekend zijn). Daarvoor maken we gebruik van de Pittige Plustorens.

Meetbaarheid

Elke week wordt er een kort verslag geschreven van de vorderingen, en het welbevinden van deze leerlingen. Deze informatie wordt teruggekoppeld naar de leerkracht van de jaargroep. Deze documentatie is een onderdeel van de oudergesprekken en rapportbesprekingen die de leerkracht met de ouders heeft waarbij de schoolspecialist aansluit als het wenselijk is.

6. Begeleiding Onderpresteerders

Begeleiding voor onderpresteerders

Onderpresteerders vragen een specifieke begeleiding die op Zonnebloem enkel in peergroep plaats kunnen vinden.

Zonnebloem onderscheidt drie typen onderpresteerders en levert voor ieder type een oplopende vorm van begeleiding. Naast de specifieke speerpunten per type onderpresteerder worden de eerdergenoemde interventies (versnellen, verrijken en verbinden) ook bij alle onderpresteerders ingezet (indien noodzakelijk met extra ondersteuning).

Begeleiding voor de denkluie onderpresteerder
De begeleiding voor een denkluie onderpresteerder omvat een training in het leren leren. Deze training bestaat uit:

- Een uitleg over hoogbegaafdheid en de werking van het brein.
- Een training in het toepassen van top-down leerstrategieën.
- Begeleiding bij het overbruggen van hiaten en versterken van executieve functies.

De bovenstaande speerpunten hebben als doel om de metacognitie van een leerling te versterken. Hierdoor worden verkeerde leerstrategieën geremedieerd. Deze leerling zal in de peergroep sociaal- emotionele ontwikkeling worden geplaatst en deelnemen aan de lessen breinologie en training van de executieve functies.

Begeleiding voor de faalangstige onderpresteerder
De begeleiding voor een faalangstige onderpresteerder bestaat grotendeels uit het ondersteunen van de sociaal-emotionele ontwikkeling. Deze begeleiding bestaat uit:

- Het trainen van de emotionele vaardigheden.
- Het versterken van de identiteit en het zelfbeeld.
- Het langzaam opbouwen van succeservaringen.
- Indien vereist: emotieregulatie versterken middels therapie.

Faalangstige leerlingen moeten eerst het vertrouwen in zichzelf terugwinnen. Het zelfbeeld wordt omhoog gebracht door gesprekken en actieve aanmoediging. Deze leerling plaatsen we in peergroep sociaal-emotionele ontwikkeling om deel te nemen aan de lessen m.b.t. mindset

Begeleiding voor de gedemotiveerde onderpresteerder
De begeleiding voor gedemotiveerde onderpresteerders wordt grotendeels uitbesteed. Een HB-coördinator en/of externe deskundige stelt een handelingsplan op, centraal in dit plan staan meestal:

- Therapeutische ondersteuning.
- De motivatie van het kind verhogen door vrijheid en ruimte te bieden om te werken aan de eigen interesses.

7. Evaluatie

Evaluatie vindt op verschillende momenten in het proces in de begeleiding van meer-/hoogbegaafden leerlingen plaats.

In de groepen 1 –2

Na de eerste observatieperiode van de leerlingen in groep 1 is het eerste moment waarop geëvalueerd wordt (alleen vermoedelijk meer/hoogbegaafden) Er wordt met de leerkracht, ouders, schoolspecialist en Ib-er gekeken naar de resultaten van de tekening en observaties vanuit de eerste schoolweken. (Knappe Kleuters/ executieve functiewijzer)
Wanneer er na deze evaluatie getoetst gaat worden, worden deze in een tweede moment geëvalueerd met de leerkrachten, ouders, schoolspecialist en IB-er.
Vanuit deze evaluatie wordt een begeleidingsplan opgesteld. Dit plan wordt na 8 weken geëvalueerd.
Daarbij wordt gekeken of de interventies voldoende zijn om te handhaven en eventueel bij te stellen. Gedurende deze periode zal de schoolspecialist of IB-er observaties uitvoeren.
In deze fasen wordt bekeken hoe de leerlingen zich in de klas gedragen en of er genoeg ruimte en tijd beschikbaar wordt gemaakt voor de verrijkingsstof. Aan het einde van de observatiesessie wordt een verslag gemaakt dat wordt besproken met de groepsleerkracht.

In de groepen 3 t/m 8

Om te signaleren gebruiken we de quickscan van DHH-PO in de groepen 3 en 5. Wanneer hieruit leerlingen naar voren komen worden de gegevens met de schoolspecialist geëvalueerd om te kunnen te bepalen of er wordt gekozen voor doortoetsen en gesprekken met ouders. Dit vanuit de signalering vanuit DHH-Po.
Na deze fase worden met de leerkracht, schoolspecialist en IB-er de interventies vastgesteld die er in de komende periode worden aangeboden met betrekking tot de 3 V's .
Gedurende de interventiefase wordt door de IB-er en schoolspecialist geobserveerd in de klas. Van de observatiesessie wordt een verslag gemaakt dat wordt besproken met de groepsleerkracht. Vervolgens worden de interventies weer opnieuw vastgesteld.

Leerlingen die in een peergroep geplaatst worden buiten de jaargroep.

De leerkracht bepaalt samen met de schoolspecialist in het interventieplan welke doelen er in de peergroep behaald moeten worden. Na elke bijeenkomst van de peergroep vindt er een korte terugkoppeling plaats van de schoolspecialist naar de leerkracht. De interventie in de peergroep wordt ook in de evaluatie met leerkracht, IB-er, schoolspecialist en ouders besproken.

Meetbaarheid
Het effect van de begeleiding voor hoogbegaafden wordt gemeten op basis van:

- Toetsresultaten en Cito-scores.
- Psychosomatische klachten en schoolverzuim.
- Meetmomenten aan de hand van vragen op het gebied van emotioneel welbevinden.
- Sociale intensiteit.
- Indruk van de groepsleerkracht, ouders en schoiolspecialist van het kind.

Financiering en werkdruk
Op Zonnebloem heeft de schoolspecialist een taakomvang van zes werkuren per week. Naast deze begeleiding spendeert de IB'er twee werkuren per week aan hoogbegaafdheid. Dit resulteert in acht werkuren per week die worden gereserveerd voor de begeleiding van hoogbegaafden. Naast de werkuren moeten ook de materialen worden bekostigd. Om de begeleiding van hoogbegaafde leerlingen te kunnen realiseren, worden de volgende mogelijkheden overwogen en benut:

- Bekostiging via Lumpsum.
- Bekostiging via cofinanciering investeringen Ministerie van Onderwijs.
- Bekostiging via de Wet op Passend Onderwijs (zorgarrangementen vanuit een samenwerkingsverband).
- Bekostiging via de Jeugdwet (gemeenten).
- Bekostiging via zorgverzekeringen.

In de vergaderingen krijgen de leden uit de werkgroep hoogbegaafdheid de mogelijkheid om aan te geven of er voldoende tijd, ruimte en middelen beschikbaar zijn voor de begeleiding van hoogbegaafde kinderen op school.